

CATALUNYA

Revista mensual

MARS DE MCMIV

MINISTERIO
DE CULTURA

DE BELLESA Y AMOR

MINISTERIO
DE CULTURA

Universitat, 7

La gent de mas Aulet

I

—Viti, viti!—crida en Tófol Grau de mas Aulet, surtint de la cort ab una somera, que a cada pas venta estrebades al ronsal pera girarse a guaytar l'estable.—Viti, viti! No't recu sa cort, Burella. Veus quin solet? Aix! dona bo d'escalfarshi. Apa, que anirém a molí.—

No hi ha un núvol ni una boyreta enloch. El cel es diafánich com un cristall sense grop. Allá al lluny les albors del Montseny suran sobre'l paisatge vert y, més lluny encara, en altres horitzons, blanqueja la serra dels Pirineus com un gran llensol extés sobre un desigual esbarzer. Aquelles montanyes son ben curulles de neu. Allí l'hivern hi ha caygut a tall d'antich califa sobre la heretat d'un traydor: no hi ha deixat ull d'herba, ni ram de fulla y després ho ha sembrat tot de la seva sal. Però vistes desde la plana campida de sol, verda y ufanosa, aquelles montanyes no parlen pas de desolació; més aviat riuhén com una gran florida blanca. Un efecte aixís produheixen també'ls cabells canuts en la xamosa testa d'en Tófol de mas Aulet: riuhén com les montanyes blanques en l'horitzó d'una plana calentona. Perque'l vell Aulet te una cara fresca, plena de salut y alegría. Els seus ulls blaus son serens y lluminosos; les seves galtes son un jardí, hont encara no s'han pas marcit totes les roses del bon temps; la seva ampla boca respira franquesa, y en els posats y ondulacions de sos llavis s'hi endevinan ignoscencies y gracies infantívoles, que'ls anys no han pogut esborrar per complet. Y no es que en Tófol no sigui vell; n'es una bona mica y se li coneix forsa en el tirat del cos, en el qual l'habitud del treball agrícola ha imprés un encuny especial. Va sempre ab les cames arronsades, bon xich aculat y ab el tronch desplombat endavant, en la actitud d'un home que's deixa de cavar y encara no ha tingut habilió d'adressarse be. Aixó sí, porta'l cap tan alt, que'l clatell se li cuyda segar, y forma un sacsó que's doblega

sobre la gira de la camisa. Surt al pati, abessant ab una mirada espayosa tot el paisatge. Somriu, canturreja... Desseguit se posa a guarnir la somera y, tot guarnintla, hi enrahona bondadosament, intercalant entre frase y frase certes xiuladetes, que completen el sentit d'una manera més intel·ligible pera l'animal.

—Vaja, Burella, un pas!—Tres piulades de reclam.—Prou n'hi ha! Xoo!—Xiulet agut.—Ja ho sabs que am mi no pateixes may. Farem un passeget que encara't vindrà be pera pahir s'establada. Baixes sa orella drete?... Entesos.—Una flautejadeta.—Ola, com arrufes es morro y reganyes ses dents!... Quina rialla, noha! Deus haver vist s'ufals, que verdeja allà a sa feixa fonda. També n'hi haurá pera tu, Burella. No se l'ha de crospar tot sa mula, no. Ah, quines segades ne farem! Sembla que Nostro Senyor se passeju per aqueixos camps. ¿Oy, que bonichs?—Un gay refilet.—Quietaa!—Xiulet sostingut y grave.—No remenus sa cua, que't posaré sa retranga.—Tres notetes manyagues.—D'aixó no't puch fer creure may. Hi tens argentvíu a sa cua. M'has ben estrenyinat sa cara! Be... ho haurás fet per una xera ¿oy? Som amichs, Burella, som amichs.—Flovioleig de contrapunt.—Si't faig trebayar, jo tampoch no m'hi planyo, ja ho sabs tu. Fiheta, hem de guanyar ses garrofes. Ja t'hi convens ¿oy? Entesos. Espéram, que vaig pes blat.

Quan en Tófol va per entrar a casa seva li ampara'l pas una miyona, que surt del portal tot menjant sopes, ab un plat de terrissa a la má. Altassa, morena, trista de color, feixugota de cintura y d'ayre desmanyotat, aquella noya's fa, no obstant, simpática desseguit pe'l mirar dols de sos ulls negres, que porta a suposar en la seva ánima unes escayenses, que manquen certament en la contornura de son cos.

—Quina'n duheu de cap? Ahont aneu?—pregunta al vell, sospenent a mitj camí de la boca la cullera, que hi anava acompanyant.

—Ahont vaig?—respón en Tófol.—Mira, com qu'es día es tan hermos y ahir vares enforar sa darrera pasterada, hay pensat anar a molí. Ja sa Burella m'espera, comptant es segons amb es balandrim-balandram de sa seua cua. Guáyatala.

—Está be, pare—díu la noya, tornant la cullera al plat y encamiñantse cap a la cleda.—Vaig a cridar as noy gran, que treballa aquí tot just, en es favar.

—Y ara! Y que n'hay de fer des noy gran?

—Donchs, qui os ajudarà a carregar sa burra?

—Fuig d'aquí! Que'm tens per xaruch, fiheta! Una quartera de blat vols que no pugu tragar? Quan era jove portava un sach de cinch mesures a cada espatlla y may me vaig consentir de cap hamaluch. Una quartera! Uix!

—Com qui no d'ú res ¿oy? No sé perquè os voleu endarnegar aixís. Toni, Toni!

—No cridus, te dich!

—D'aixó sí que no os creuré. Os estimo massa, caret. Toni... Tooni... Oh Toni!

Mentres la noya s'esgargamella cridant, en Tófol se fica a la entrada y s'esparreca de riure, d'una manera que quasi no deixa sentir cap soroll, però que li sacseja'l ventre y li remou tots els esguarts de la fesomia; s'esparreca de riure ofegadament y fa l'ullet repetides voltes. Després s'ajup a la vora d'un banch, arramba la esquena a un sach que hi ha al damunt al costat d'altres, ple y lligat, l'engrapa, pega musclada, se'l carrega a coll y se'l endú ab una corregudeta trampalejadora per l'istil de la que sol donar un home que s'ha entrebancat y's veu obligat a pernejar depressa pera recobrar l'aplom.

—Ves cridant, ves cridant, Rosalía—d'ú ab sorna a la noya, que s'es girada a mirársel ab els ulls astorats.

—Reyna Santíssima!—fa ella, després d'un llarch encantament.

En aquell punt arriba en Toni tot pressós; però ja'l vell ha col·locat la seva càrrega sobre'l bast de la somera, y recalcat d'esquena en la bestia, quasi sense halé y morat de cara, ganyoteja y somriu victoriosament.

—Vatua's vey de Judes!—exclama en Toni, que ha comprés la fascià.—Algun día s'esguerrará. Que sigu tan atrevit! Home ¿qué n'heu tret de criar families si no vos en voleu servir? Sempre os ho dich: menjeu, beveu, preneu es sol a s'hivern y sa fresca a s'istú, treballotejeu si os ve de gust per un divertiment de ses sangs, però no os canseu, no passeu maldecaps per res; ja fer anys y fora! Vos amo, aixó sí... 's govern. Aquí no ha de cantar atro gall que vos. Digueu: aixó ho vuy aixís, alló ho vuy allís; y jo y en Bonosí y en Narcís y sa noha respondrém amén. Perqué no'm cridaves desseguít que l'has vist am sa burra, Rosalía?

—Si no me n'hay atalayats fins ara suara!

—Té, miratel com bufa y sua!

—A riscos d'encadarnarse.

—Es clar. Pórtali's tapaboques.

—Que os penseu que soch una criatura?—díu en Tófol, ja revingut del seu cansament, tot guaytant com la Rosalía corre cap a la casa.— Uy, uy, uy, si os hagués de créure a vosatros! Ja'm sé gomboldar, noy gran; no t'hi dongus pena. Encara tinch sa sava forta... y so de cor de roure, jo. Qué n'hay de fer des tapaboques amb aquest sol que cau? Deixeu que's sol de Deu me tocu sa pell y se'm ficu a sa pitrera. Ara plou salut, noy gran. Encara so valent. Seixanta vuyt anys no son res, quan un hom els ha tombats amb ayre. Y qué? D'algun temps ensá'm sembla que'm torno jove. Estich tan xalat ara! Cada any de be que passa, me'n lleva un des dolents, que'm pesan a sa carcanada. Un sach de blat... uix!... Me'l emporto com una palla.

—No, no... ¡ja os asseguro!... Si'n teníu de brahó! M'heu deixat de pedra! Però... val més que os estalvieu.

—Massa que ho faig. No convé criar panxa. Repara, Toni: pagés que comensa a criar panxa... ¡cucut!

—Y qué llamp aneu a criar vos, si no teníu tripa, ni moca? Ja heu esmorsat?

—Com un general.

—Visca! Cap a molí, valent. Doneu expressions a na Regineta d'Arbucies.

—No més expressions, Toni?

—Be... expressions d'enamorat, ja sabeu... Vos mateix.

—Sí; jo te la festejaré.

—Donchs no hi plangueu sa mel ni's foch. Mireu que me la estimo més que's mon.

—Ella s'ho val, Toni. Aixerida, entenimentada ¡amb una trassa!...

—Oy?

—Si va per feyna escarrassera ¡aquell gambo tan desinvolt! Pim pam, tot se belluga entorn des seu cos... pim pam, aixó vuy aixó no vuy.... pim pam, ja sa roba es rentada y extesa, ja's dinar fa xup-xup a sa cassola, ja's bassí va endavant... tot marxa. Y si's díu a trebay de serva, Toni ¡aquella delicadesa de dits, aquell afinar ses primures!

—Y sa lletra que sab!

—Senyora y pastora, Toni. Ella no porta dot en lliures, però'n te sa pasta a ses mans, a sa caparrina, en es sentiments de sa naturalesa, y... etcetra.

—Etcetra?... jhe, jhe, jhe... Voleu dir que encara os deixeu alguna cosa a sota terrós?

—Calla, bergant, que be ho sabs prou. No son un bon dot sa hermosura de sa cara y ses gallardies d'es tarannar? No es un dot aquella encesa llampanta des seus uys, que't fa fugir es mals entechs y ses nequitades?

—Si anem a cercar boniqueses... tira, tira,... d'aixó sí que n'es rica!

—Y tant, que si's poguessen descambiar en dobles de quatre...

—Ba, ba,... poch que'n voldria fer sa brata jo.

—Pla que te'n crech! Pro, mira... jo tampoch. Sa boniquesa es un esguart de sa cara de Nostro Senyor, Toni; val més que tots es diners de sa xueteria mallorquina.

—Visca, visca. Heu parlat com un llibre. Res me fa tan content com veure's gust am que os heu pres na Regineta. Jo, que quan me vaig determinar a parlárvosen, me temía...

—Qué't temías, Toni?

—Home, nosatros tenim un bon passament, y com sempre s'és vist que's pla's casa am sa boria y es palau am sa grandesa, vaig pensar que arrufariau es nas ¡cert! Vaig pensar que'm diriau: Toni, tu ets hereu de moltes viandes, tu pots trobar un pernot y no convé que't casus amb una noha que no te més propis que's paraments de sa persona.

—Plaga! Aixó't temías?

—Forsa, forsa. Y tan content que n'heu estat!

—Y es clar! Pera qué hem de voler es cortos, Toni? Tenim tanta terra com podem manejar; una casa, en que's sol s'hi enmiralla; un ram de bestiar, que enamora... Qué necessitem, donchs? Avuy per demá se'ns casa na Rosalía... que ja hi han alets que li voltejen es parany... se'ns casa y ¡bona nit! ens quedem sense cap dona. Dones!—dirás tu—n'hi han moltes de dones y aduch a Blanes díu que'n tocan set y mitja per cada cap mascle; però una dona vistoseta y entenimentada, que sápigadur es pón dol d'una casa, alegrar es cor d'es seu marit y cuydar ses xacres d'un sogre... ¡atúrat, Toni!... d'aquestes no se'n troban pas a cada cap de carrer. Corre cada estornell, Toni! Però tu has ensapegat es pot

de sa confitura. Com no me n'hay d'alegrar! Sabs quin sigu's millor cordial d'un vellet? Una bona nora, Toni, una bona nora; ella li pot allargar sa vida y endolcirli sa mort. Si n'estich de content! Ni que hagués tret sa rifa!

—Visca, visca. Vatua, quin vell! Que'n valeu de peles!

Aquí la Rosalía, que ha comparegut ab el tapaboques y s'es aturada a escoltar la conversa ab agradosa atenció, engega una fresca riallada.

—Endavant!—exclama,—Ja sé a qui li deuen xiular ses oréhes. Be os haurá llegut d'articulejar tota sa estona que hay estat cercant aquest ditxós tapa-boques, de cambra en cambra, com aquell qui juga a corretjeta ning-ning! Encara no os heu confessat prou? Encara's correu no está ben despatxat, Toni?

—Sí, noha—respón en Tófol.—Jo se sa carta de cor anch que ningú me l'haju dictada.

—Donchs as cap davall poseuhi recorts meus.

—Serán donats, Rosalía. Vaja, adeussiau.

—Ahont aneu sense s'abrigall? Veníu que os l'embossaré.

—No'm vulgus engabanyar, Rosalía. Mira, pósal sobre sa burra, y si sento frescor, ja seré bo pera abrigármel.

—Ho faig, noy gran?

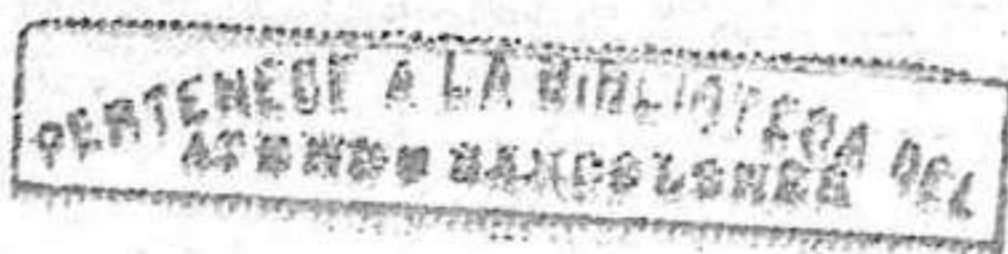
—Sí, creulo. Aixís com aixís ell se'l llevaría as primer revolt de sa carretera, y a les hores sería més fácil que l'ayre'l reprengués.

—Tens rahó—díu la Rosalía, posant el tapa-boques sobre la some-ra.—Es de sa pell d'en Carnestoltes aquest homo! Però no vuy que se'n vaju tan fréjol amb es gech y s'ermilla descordats de cap a cap. Si aixó no es conciencia! Vaja, no'm diheu pas de no, no n'acabareu res.

El vell permet resignadament que li cordin tots els botons fins a sota les barres, acontentantse ab fer l'ullet d'amagatotis a un personatge invisible, que deu estar situat a l'ombra del porxo, entre la mola y la carreta. Després... «Osca, Viti, Burella!»... tira camí enllá y'ls seus fills restan mirántsel fins que desapareix en un reblincó, deixant per rastre un nuvolet de pols daurada, que fa algunes voleyadetes y s'atterra per fi, com desconhortat de no trobar enlloch el ser simpátich que li ha donat un moment de vida.

JOAQUIM RUYRA.

(Seguirá.)

Eglogues modernes

*Adeusiau, pagesos y pastors,
vaig a deixar vostre repós tranquil
per pietat d'aquets moderns dolors.*

*Y perquè'm cal parlar entre doctors
apujaré la veu del meu estil,
y el qu'era humil veureu estudiós.*

*Axís el riu naixent a dalt del prat
qu'essent a baix oblidó el lloch felís
pe'l gran gemech que sent al seu costat.*

*Y mon enginy travessa la ciutat
(coberta sota el fum d'un aire gris)
ab un somris de cel enmirallat.*

*Axís avuy, oh! rústichs y pastors,
me cal deixar el natural repós
per pietat d'aquets moderns dolors.*

I

*Pe'l caminal els dos amichs pujavan
amunt, amunt, fins a esplajats'e'l cel:
l'un era ros, de la mirada clara,
l'altre alt y magre, d'aflaquida veu
(l'alt y magre soch jo, ¿no'm conexeu?)*

*Y allí assentats aprop de la barana,
l'amich del cor va comensâ a parlar:*

—Res en el mon com la delícia blava
de les montanyes quan el sol se pon;
perduda en la claror immaculada
brilla la neu en els confins del mon.—

Y jo:—¡Quan bella resplandor la d'eixa tarda!
del núvol fosch que tapa—el sol que se'ns en va.
Ne surten raigs de foch—ferintme les entranyes;
com llances m'atravessen—d'un dols atravessar.
¡Parlem, parlem! y guayta allí al darrera:
en l'agrisada esfera
s'hi clouhen silencioses—les branques d'aquells pins;
guayta la nit, s'avansa cansonera
omplint del seu misteri—les ombres dels camins.—

Y en un esglay d'adoració parlávam;
Mirant, mirant, apenes respirávam.
Sospesa nostra vida—com un somni d'infant...
Fins que's sentí el gemech—d'un que's tenia el plô,
y al amich que plorava—axís li deya jo:

—¿Per qué ploras, germà?
¿No cap en la teva ànima
tot el tresor del cel?
¿Encare, cobdiciós de més bellesa,
manca quelcom a fer complert l'anhel?—

Y ell a mi:—No ploro d'alegría
Ni't pensis que xarboti
com un vas massa ple.
Com més rica tinch l'ànima,
més sento lo que'm manca;
la gloria que deliro, ni jo mateix la se!—

Y a sota nostre un jornalero passava,
el jech al coll, cantant una cansó:

«Serem iguals al fi de la jornada,
»Serem iguals bebent un got de vi,
»Serem iguals als brassos de l'aymada,
»Serem iguals en l'hora de morir.»

—jDitxosos ells que cantan
deixant estar la feyna
que'ls ha martiritzat,
y oblidan tota pena..!
El cor s'ha asserenat
deixant volar pe'ls ayres—un cant de llibertat!
¿No'ls has vist com s'escapan
y marxan d'una fira?

Els homens van darrera,
burinejant les dones
com mosques a un vesper;
y canten y s'alegren
y prenen les dreseres,
se riuen del qui cau—li treuen un motiu
y com de tot fan festa—fins el burlat s'en riu.
Y mentrestant nosaltres, solitaris,
sens camí ni carrera,
la gloria dolorosa—tenim del esperit;
sense consol ni guía—per la mortal ribera
seguim a les palpentes—un rastre d'infinit.
Un jorn que vaquejava per la plana
perdut d'aquí y d'allà en desconcert
cercant repós per l'ànima cansada
en la suau ondulació del vert,
se'm feu de nit, y aprop de la barraca,
al banch mateix hont seya el vell pastó
tornant dels camps (y era calent encare)
allí mateix m'hi vaig asseure jo.
Y jo me'ls escoltava
en un suau alegre barrejats

la jove, els vells y la quitxalla
voltant el foch els amos y els llogats.
Poch a poch van callar; tot reposava
quan l'últim finestró se va tancar;
al devant meu la serra s'abaixava,
en sa negror semblava reposar.

Era jo sol, jo sol, que no dormia,
jo sol el qui corria desvetllat.
¿Qui sab, Deu meu! el goig per qué'm dalia?
¿Qui sab el mal que'm feya treballat?
¡Ditxosos, oh! ditxosos—reprenia—
que haurán la calma al mitj del seu treball!
Son com el carreter que per la via
marxa adormit fiantse del cavall.
Oh! jo no les voldria
les seues hores de preuhat repós,
quan jauen a mitj dia,
quan a les nits s'axuguen les suors;
voldria el seu treball y sa miseria
quan diuen mal dels amos y senyors,
y al dolô universal
cerquen remey en cambi natural.—
Se va aturar aquí,
qu'una remò's sentia
de gent passant a sota pe'l camí.

Marxaven barrejats
els homes ab la dona
y ab el marrech petit...
marxaven desmayats.
La fàbrica era encesa...
cridava desde lluny
la colla de la nit...
—Serán iguals menjant quan tinguen gana,
Serán iguals dormint quan tinguen son,

*Serán iguals vestits ab jech de llana,
Serán iguals... pro'l qu'es avuy, no ho son!*

*Plorava el meu amich;
la piadosa llàgrima
me queya sobre'l front
(l'hi havia reposat sobre la espatlla)
y nostres plors sortian
agermanats, bessons.*

*—¡Germá, germá!—li deya, y l'abrassava
(jaquet tocarse els homens en les galtes
com si's vulguessen entregar la vida,
l'alé dels uns confondre ab el dels altres!)*

*—¡germá, germá! la llum se n'es anada,
pro brilla encare un raig per entre'ls colls;
a dalt hi ha la claror de la estelada...*

*¡Demánali la gracia
pe'ls homens d'aquest mon!—*

JOSEPH PIJOAN.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DE
ATENEU NAZIONALE DE

Com hom se pren guarda en est mon

quals coses son beles ne quals son leges

Capítol CIV del «Llibre de Contemplació»

1 A, Deus glorios, amoros! A vos, Senyor, sia feta reuerencia e honor per tots temps, qui auets ordenat e endressat en tal ordenació e en tal disposició home, que pusca veer ab uls corporals e espirituals les beles e les legees daquest mon. 2 Plaent Senyor, ple de merce! Enaxí com los uls corporals veen quals coses son leges ne quals coses son beles en les coses sensuales, enaxí ab uls espirituals veem en les coses intellectuals quals coses hi son beles ni quals coses hi son leges. 3 Si als uls corporals, Senyor, es plaent cosa de veer la claror del alba ni de la estela jornal, ni los prats ni les flors ni les riberes ni ls boscatges, als uls espirituals es plaent cosa a cogitar e a veer en les vertuts del home, axí com amor e paciència e humilitat e pietat e misericordia. 4 O liberal, Senyor, dreturer, saui vertader en totes coses! Si als uls corporals plau veer la bela femna com es ben vestida ni ben aornada, als huyls espirituals es molt leja cosa de veer ela, si tant ses que la femna sia órrea e áuol e vil e de males obres e de sutzes. 5 Glorios Deus! Als uls corporals no plaen ver vils draps ni apedassats vestiments, ni no ls plau faysó d home veyll, magre, malenant, ploros, consiros; mas dels uls espirituals no es axí, Senyer, cor molt es bela cosa e plaent a l anima com veu home pobre, maluestit, magre, veyll, ploros e consiros, per la vostra amor enuelit en lo vostre seruici. 6 Si als uls corporals, Senyer Deus, es leja cosa a veer les sutzetats e les legees que hom e fembra fan per los locs sutzes que an, los quals son vergonyosos a veer, als huyls espirituals es molt pus leja cosa de veer en home falces e tracions e engans e cobeas e los altres vicis. 7 Senyer ver Deus, qui sots alt e noble sobre totes nobles e sobre tots honraments! Lo bonahuirat religios ha molt major plaer

de veer sos vils draps, ja sia so que sien vels e apedassats e de leja color, que no fa com veu los vestirs nobles e honrats, de bela colors; los quals vestits vesten los homens delicats els homens que son amadors de la vana gloria daquest mon. 8 Amoros Senyor! Enaxí com los uls espirituals son pus nobles e melors que los huyls corporals, enaxí major plaer e melor vista es veer les coses qui son beles a veer als uls espirituals, que aqueles coses a veer qui son beles a veer als uls corporals. 9 En semblant manera, Senyer, sesdeué de les coses qui son leges de veer; cor molt major fastig e major pudor e major legea es a veer les coses qui son leges segons vista espiritual, que les coses qui son leges segons vista corporal. On com asso sia enaxí, molt me do gran marauela com pot esser dels homens que més amen la vista dels huyls corporals, que ceta dels huyls espirituals, e més senten la belea o la legea que veen ab los huyls corporals, que la que veen ab los huyls espirituals. 10 Homil Senyor, obeit per per tots los pobles, ben volgut per totes gents! Molt es pus bela cosa de veer los fems en l ort que la mala fembra en l esgleya, ja sia so que los fems sia cosa de leja figura e la fembra sia de bela figura: e asso es, Senyer, per so cor de femoral qui es l ort ixen fules e flors e fruits de diuerses colors e de beles odors e de bones sabors; e de mala fembra, per be que sia aornada, non ix sino peccat e pudor e sutzetat. 11 La mala fembra, Senyer, se posa blanquet e color, es tiny sos cabels e ses celes e sa boca e sos huyls, per tal que sia vista bela a les gents; e sobre les beles faysons que vos auets posades en ela, ela, Senyer, posa colors qui son de coses molt leges e molt pudens a veer e a odorar e a palpar. 12 ¿Qué li val, Senyer, a la mala fembra si hom la veu bela als huyls corporals, cor los uls espirituals saben que aquela sua belea tota tornarà en pudor e encucs, e la terra menjara e compudrirà totes aqueles faysons que ela tiny e acolora! 13 Pacient Senyor, en lo qual estan tots mos desigs e totes mes riqueses e tots bens! Los homens peccadors amen veer les coses beles ab los huyls corporals, e esquien a veer la legea d aqueles quis veen ab los huyls espirituals; e los homens peccadors, Senyer, esquien a veer les coses qui son leges a veer ab los huyls coporals, e no volen veer la belea qui es vista en les coses ab uls espirituals. 14 No es enaxí, Senyer, dels homens religiosos e dels homens sauis; cor totes les coses que veen, sien ab huyls corporals o espirituals, en totes jutgen segons les beles o les legees que hi veen, sia que sia belea o legea de uls corporals o de uls

espirituals. 15 Celestial Senyor! Si ls uls corporals guarden a la cosa bela ses beles faysons e ses beles colors, los huyls espirituals li guarden comensament e fi e corrupció e destruiment e defaliment. On qui es pres ne ligat en amar per la vista corporal en les coses de bela color e de bela fayso, ab l esguart dels huyls espirituals sen porá acorrer e ajudar, es porá sòlure d aquel ligam per la legea que veurá en eles. 16 Eternal Senyor, perdurable, en tots temps glorios! Enaxí com gran secada e gran fret es pestilencia dels fruits de la terra, enaxí, Senyer, la belea de les fembres es estada pestilencia e tribulació de mos huyls; cor per la belea de les fembres son estat oblidós de la vostra gran bonea e de la belea de vostres obres. 17 Per lo plaer que mos uls an aút en veer beles fembres, ha desijat mon cor que eles aguessen lur coratge corruptut en pudor de luxuria. On asso m par, Senyer, cosa contrariosa, que jo aja amat e volgut que eles sien beles, e que lur coratge e lur volentat sia estada ensutzada en lo pus sutze peccat qui esser pusca. 18 ¿Qué val Senyer, quel palau o l castell sia defora molt bel a veer, e que dintre sia tot ple de pudor e de sutzura? On, tot en axí es vil cosa a veer bela fembra, e que sa pensa e son voler estía en lo soyll e en la pudor de luxuria. 19 Plazent Senyor, en lo qual es dousor e amor e honor e plaer! De les beles coses, Senyer, que huyls corporals pusquen veer, si es veer beles flors e bels fruits, axí com bela rosa o bela flor de liri o bela poma o bel pomcir; cor casuna destes coses es molt plaent a veer. 20 Mas, sese tota comparació, Senyer, es pus bela cosa e pus plaent a veer als uls espirituals la gran belea que es en la vostra obra; la qual obra és vista en les creatures que auets creades e ordenades. 21 Com lo vostre seruidor, Senyer Deus, aja moltes vegades ensercat com pogués veer les belees qui son en les coses corporals e no aje encercat ne demanat com pogués veer les belees qui son en les coses espirituals, molt fortment, Senyer, se penet e s rent per culpable a vos; cor molt es gran faliment que per la belea de les coses corporals hom lex a veer la belea de les coses espirituals. 22 Senyer ver Deus, qui sots comensament de tots comensaments e qui sots acabament de tots acabaments! L arbre qui ha més de ses branques seques que verts, no es tam bel a veer com sería si totes ses branques e sos rams eren verts e plens de fules e de flors. On, com en mí, Senyor, aja molt més de peccats que de virtuts, fort be sé, Senyer, que en la vostra sauiea som vist molt pus leg e pus sutze que no som bel ni virtuos. 23 Com l arbre qui

es sec, Senyer, es podat ne exermat, el renouela e dona belea de si metex als huyls corporals per rao dels rams e de les flors e dels fruits que met; enaxí Senyer, si vostre plaer era que vos me porgassets e m nedejassets de mos greus peccats, encara poría esser que jo fos vist per los homens bel e nédeu e ple de bones obres. 24 Sil pali al samit o la porpora es leja cosa a veer com hi cau alcuna taca, ¡quant més jo, Senyer, son leja cosa a veer, qui tot son ple de taques e de sutzures! cor greus culpes e greus peccats man tot enlegeyt e ensutzat. 25 A, celestial Senyor, qui sabets totes quantes coses anc foren ni son ne seran! L ome qui vol fer ni bastir son palau o son castel e qui ha en volentat quel fassa mol bel e ben pintat e molt noble, abans ha ymaginacio de la belea del castel o del palau, que no ha de la legea daquel. 26 Glorios Senyor! Enaxí com hom guarda en bel palau ó en bel castel aqueles coses que si demostren beles, sia que sien pintures o entretayllaments o murs o torres o barbicanes o ques que sia; aitambé, Senyer, hi deu hom guardar aqueles coses que si demostren esser leges; les quals coses que aquel qui l palau fa ni aquel qui l fa bastir ne edificar, morrán; el palau o l castel ja tan fort no será que no caia e no se corrompa e nos consum e no venga a desfaiment e a destruíment. 27 Si ls princeps, Senyer, ni ls alts barons ni ls altres homens ab huyls espirituals gardauen tan souin en la legea de les obres que fan, la qual legea es la fi el destruíment d aqueles, com guarden en la belea de les obres que fan ne bastexen, ja no farien tantes cambres ni tantes torres ni tants solers ni tantes sales com fan, en les quals depenen e malmeten lurs dies e lurs riqueses quels auets comanades, de les quals vos auran a retre compte. 28 Senyor amat, Senyor seruit, Senyor honrat! Enaxí com la dona quis mira en lo mirayl pot veer en lo mirayl la belea o la legea de sa cara ni de ses faysons, enaxí, Senyer, lo vostre seruidor con guarda en la creu, totes ses belees e totes ses legees veu e aperceb en si metex. 29 Si tant es, Senyer, que jo dementre quart en la creu, que mos huyls sien plens de lagremes e mon cor sia plen d amor e de deuocio e de remembraments de la vostra sancta passio, adonchs los meus huyls espirituals me veen em saben molt bel e mol nédeu. 30 Mas si tant ses, Senyer, que jo demetre que estaré denant lo vostre glorios altar e denant la saneta figura de la saneta creu jo nom veg ab los huyls espirituals mos huyls en plors, mon cor en amor e en deuoció e en remembrament de la vostra passio e de la vostra vertut, adoncs los meus huyls espirituals,

Senyer, me veuran molt vil e molt sutze e molt enlegeyt, per so cor mos pensaments no son en la belea ne en la de la vostra gloriosa deitat.—

Glosari y Notes

- 3 *Estela jornal* (stella diurnalis): estrella de l'alba, qu'anuncia l'jorn, el dia.
4 *Femna* (fémina): forma simultánea de fembra.
» *Orrea*: deshonesta, luxuriosa, (del alemany *hure*, plur. *huren*, bagaça, putana.)
» *Auol*: mal, pervers, dolent, (del alem. *uebel*, igual significat). tal volta del hebreu.
15 *Sólure*: desfer, deslligar, (del llatí *sólvere*, igual sig.) a vegades sobre.
17 *Aút*: hagut, participi de *hauer*.
18 *Soyll*: brutó, inmundicia; cfr. francès *souil*, souiller, (castellá *ensuciar*.)
23 *Exermar*: podar, exsecallar, (cfr. l'italiá *scemare*, disminuir.)
» *Nédeu*: net, pulcre, (del llatí *nitidus*, igual sig.) derivat *nedejar*.
24 *Pali, samit, porpra*: teles o robes precioses y fines.
» *Anc*: may, jamay, del llatí *unquam*, castellá *nunca*.
26 *Entretayllaments*: esculptures, obres de talla.
» *Defayment*: derivat de *derfer—desferse*, destruirse.
27 *Gardar y guardar*: mirar, observar, (francés *regarder*.)
» *Souin*: adv. sovint, (llatí *subindé*), francès *souvent*.
30 *Denant*: per *deuant*, *devant* o *davant*.

Torquato Tasso

De Goethe

ESCENA TERCERA

PRINCESA, ELEONORA, ALFONSO, TASSO

TASSO

(Portant un llibre rellogat en pergami)

Am passos insegús m'acosto, Príncep,
duente un'obra, trémol del meu acte;
jo se be prou que resta inacabada
per mes que sembli á primé esguart finida.
Fou mon neguit de dártela incomplerta,
y are, d'un nou neguit me sento vence:
no voldria pecá de cobardía
ni desagrahit semblá tampoch voldria,
y axís com un als bons amichs que l'aiman
di «¡aquí'm teniu!» li cal per alegrarlos,
axís jo solament puch dirte: ¡prenla!
.. (Fa ofrena del llibre.)

ALFONSO

Estich corprés am aquêt dó, y eix día
tan bell me'l fas torná més bell encare.
Ja la tinch en les mans, y are am certesa
puch di qu'es meva. ¡Y no'n fa pochs de dies
que desitjava al fi resolt de véuret
y de sentirte a di: Ja res hi manca.

TASSO

Si esteu content, es mon trevall perfecte,
perque tot ell plegat es cosa vostra.
Si'l temps qu'hi he esmersat considerava
o els trets que hi ha dexas la meva ploma,
podria di: soch l'amo d'aquest'obra,
pro si de més aprop vuy esbrinari
lo que li dona dignitat y mérit,
la reconech rebuda de vosaltres.
Si la natura, ab do de Poesía
pe'l seu august volé va regalarme,
rebutjavam la sort fantasiosa,
y encar que'l mon engalanat mostravas
hermosament al esguardá infantívol,
el jove seny no va tardá á emboirarlo
la inmerescuda pena dels meus pares.
Quan per cantar els llabis meus s'obrien
una cansó tristíssima'n brollava,
y am sons á mitja veu acompanyava
els planys del pare meu, y aquell martiri
de la mare. ¡Sols tu vas ser, oh Príncep!
qui de la vida trista y encongida
á llibertat bellíssima'm alçares,
que'l torment del meu seny desemboyrares,
que'm dares llibertat, perque al gran himne
pogués empendre'l vol l'ánima meva
y del premi qu'escaigui á la mev'obra,
com á ben vostra qu'es, mercés rebeune.

ALFONSO

Novament te fas digne de lloansa,
y't fas honor á tu tot honorantnos.

TASSO

¡Si pogués explicar quan víu ho sento
que tot lo qu'are os porto es cosa vostra!

¿L'inocupat donzell, tragué tal volta
la poesia d'ell mateix? ¿El savi
ensinestrá de la soptada guerra
fou el donzell qui'l dirigí tal volta?
¿L'art de les armes, que tot brau rumbeja
el día assenyalat, ab fortalesa,
del capdill el judici, la ardidesa
del cavallé, y com la vigilancia
y l'artifici se llensan á la lluyta,
no ets tu qui m'ho ensenyares, com si fossis,
oh Príncep judiciós y ardit, mon geni
que's rabejés en la alegría nova
de revelá la seva magna essencia
per medi d'un mortal a l'agonía?

PRINCESA

Gaudeix d'aquêt trevall que'ns fa joyosos.

ALFONSO

Alégrat del paré de la gent bona.

ELEONORA

¡De la gloria que't volta arreu, alégrat!

TASSO

No trobo res que'm manqui en eixa estona.
De vosaltres no més me recordava
al concebí y escriure. L'agradarvos
era'l més alt volé que m'animava
y el meu fi tan sols era delectarvos.
Qui en els amichs el mon no sab trobarhi,
desmereix qu'aquêt mon el reconegui.
Aquí es la patria meva; el cercle hi trobo
hon de grat la mev'ànima reposa.
Aquí tot díu son mot y jo ho escolto.
¡Sabé, experiencia y gust aquí rumbejan!

Sí, present y pervindre veig obrírsem.
La multitud no es feta pe'l artista:
no més capeix y sent qui se us assembla
y el doná paré y premi an ell pertoca.

ALFONSO

Si som present y esdevení, nosaltres
cal doná dignament la enhorabona.
El signe bell que a ne'l poeta honora
y fins el brau—que viuen l'un pe'l altre,—
veu encerclarli el front y no li enveja,
del teu passat demunt el cap l'oviro.

(Fa esment de la testa de Virgili.)

¿L'etzar, ó un geni l'ha trenat tal volta
y dut aquí? No vanament se'ns mostra.
De Virgili la veu sento que'ns parla.
¿Per qué feu homenatge a n'els que foren?
¿No tingueren en vida goig y premi?
¡Y si ens honreu y ens admireu, doneune
la part que'ls hi pertoca a n'els que viuhem!
Ja'n te prou de coronas el meu marbre;
la branca gerda es cosa de la vida.

(Alfonso fa una senyal á la seva germana; ella treu la corona de la testa de Virgili y s'acosta á Tasso. Ell se fa enrera.)

ELEONORA

¡Y't fas enrera! ¡Guaita la corona
inmarcible, de quines mans devalla!

TASSO

¡Oh, dexeume estremí! que no se veure
lo que ma vida deurá se desd'ara.

ALFONSO

Gosá del do magnífich que, de sopte,
semblante inmerescut te fa basarda.

PRINCESA

(Tenint la corona sospesa en l'aire)

Me cedexes la escasa joia, Tasso,
de dirte el meu pensá sense paraules.

TASSO

El pes que ve de mans tan estimades
demunt el feble cap de genolls rebo.

(S'agenolla. La Princesa li posa la corona.)

ELEONORA

(Picant de mans.)

¡Que visca el coronat, primera volta!
¡Qué be escau al humil una corona!

(Tasso s'aixeca.)

ALFONSO

Aquexa es sols model de la corona
que deu ornarte al cim del Capitoli.

PRINCESA

Allí't saludarán crits victoriosos;
aquí ab blans llavis l'amistat se't mostra.

TASSO

¡Oh, tornéumela á treure de la testa,
treyéumela! Els cabells sembla que'm cremin,
y com un raig de sol qu'am massa ardencia
caigués demunt mon cap, s'en dú la força
de pensá, del meu front. Xardó de febre
remou ma sanch. ¡Oh, perdoneume! ¡Es massa!

ELEONORA

Aquexes branques son, p'el front del home
que en les regions ardentes de la gloria
fa vía, un arredós y refrigeri.

TASSO

Indigne soch de la frescor divina
que deu corre no més pe'l front dels héroes.
¡De mi aparteula, oh Deus, y resplandenta
alseula fins als núvols, que més alta
inassolible plani! ¡que ma vida
siga desd'are una mudansa eterna!

ALFONSO

El guany primer ensenya lo que valen
els bens preciosos que la vida serva.
Qui fruehix prompte ja may més oblida
á gratcient lo que fou d'ell un día;
y a n'el que posseheix li calen armes.

TASSO

Y aquell que vol armarse, necessita
sentí una força al pit que no'l traheixi,
y are'm traheix á mi. En plena joya
m'abandona la forsa de naxensa
que la desgracia ferm, y la injusticia
altíu, á rebre'm ensenyá. ¡La ditxa,
l'encís d'aquet moment me fon tal volta
el moll dels ossos? ¡Els genolls se'm plegan!
¡Un'altra volta a nels teus peus, Princesa,
me veus agenollat! Mos prechs escolta;
¡retira del meu cap exa corona!
que com si'm despertés d'un bell ensomni
senti una vida novament nascuda.

PRINCESA

Si pots portar am humiltat tranquila
aquet talent que'ls deus te concediren,
apren ensemps de dur aquestes branques,
que son lo més hermós que podem darte.

Aquell que s'ha fet digne de portarles
les sent voltarli el front tota la vida.

TASSO

Permeteu, donchs, qu'avergonyit me'n vagi
y al més pregó del bosch ma joya amagui,
com hi he amagat el meu sofrí fins are.

Allí vull caminar á l'aventura,
allí no podrà durme cap mirada
del goig inmerescut la remembrança;
y si per cas en son mirall puríssim
alguna clara font me mostra un home
bellament coronat, en el reflexe
del cel, voltat de rochs y arbreda
quiet boy meditant, semblará véurem
l'Elyseu dins la font encisadora.

Rumío y me demano bella estona:
¿qui deu se el solitari, qui es el jove
del temps passat, portant bella corona?
¿Qui'm diría son nom y qui son mérit?
Espero molt y penso: Si'n venía
un'altre, y després més per acoblarse
ab ell en parlaments ben amistosos!
¿si héroes y poetes pogués veure
del temps antich vora eixa font unir-se
com estaven units mentres vivien!
Com lliga ferm l'imán el ferro ab ferro
axís lliga a n'el héroe y el poeta
una mateixa força l'un ab l'altre!
Homer, de sí mateix no se recordava;
tota sa vida fou santificada
en contemplá dos homes. Y Alexandre,
en els Camps Eliseus, se dona pressa
puig Aquiles y Homer vol retrobarhi.
¿Oh, qui pogués serhi present per veure
les ánimes més grans totes unides!

ELEONORA

¡Oh, despértat, despértat! ¡Que no'ns sembli
que desconeixes lo present del viure!

TASSO

¡Es lo present lo qu'exaltat me mostra;
no es deliri, es encís lo que'm enlayra!

PRINCESA

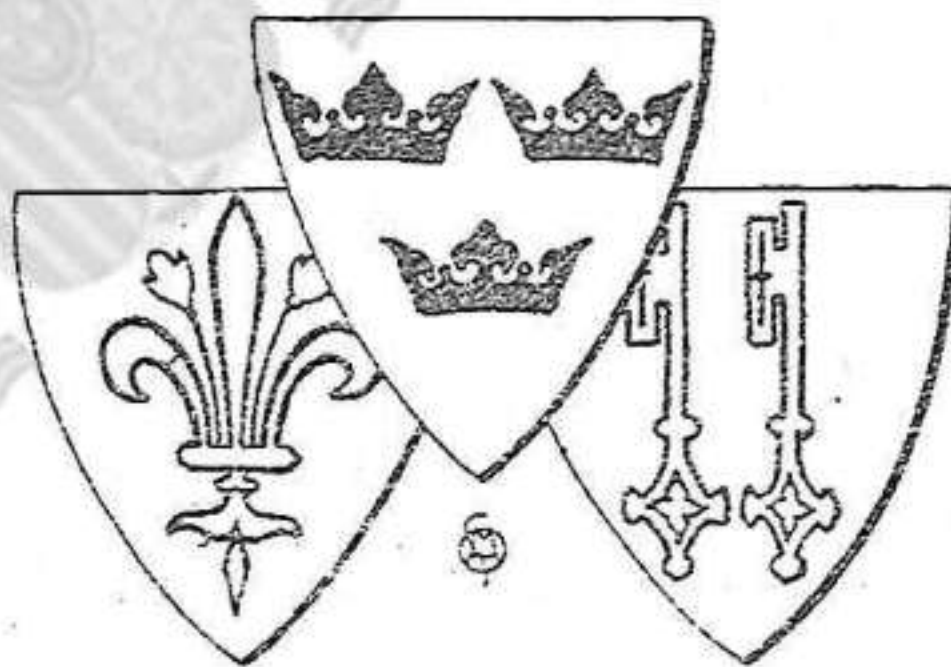
Quan parles am esprits, me fa alegría
que parlis tan humá; de grat ho escolto.

(Entra un patje, que s'dirigeix al Prín-
cep, y li diu quelcom en veu baixa.)

ALFONSO

¡Ha arribat á bon'hora! ¡Fes que vingui!
¡Antoniol! ¡Ja s'acosta!

JOSEPH LLEONART, *trad.*

Dialech de Venus y la Lluna

VENUS

De que t'acusan, gentil viananta? d'aturar devegadas ton carro al mitj de ta carrera per visitar un cassador y véurel a plaher mentres jeu adormit en les montanyes de la Caria?

LA LLUNA

Ton fill ne te la culpa.

VENUS

No fem cas d'aqueix menut insolent que no deixa en pau ni a sa mateixa mare, y que m'ha obligat sovint a devallar al mont Ida per afa-lagar Anquís, o al Liban en favor d'Adonis, avans que Proserpina me l'hagués arrebatat per possehirlo; encare que després conmosa per mes llagrimes me l'hagi tornat a mitjes. Cent vegades el so amenassat ab trencarli l'arch y l' buyrach, y ab trencarli les ales, y l'altre día el vaig surrejar ab un de mos patins ¡peró tant es! apenes s'escapa ja no s'en recorda. No obstant, ¿el cassador es bell? car aixó podria servirte de conhort.

LA LLUNA

Ja sabs que no hi ha amors lletjos; pero es ben cert que no puch cansarme de guaytarlo quant retornant de la cassa esten son mantell demunt de l'herba y s'adorm d'una banda reposat sobre'l colze y de l'al-tre deixant caure negligentment les seves faccions. Llavors devallant sense fer remor y caminant de puntetes per por de desvetllarlo assabo-reixo al acostarmhi el dols perfum de son alé. Prou endevinas tot lo demés, car prou bé sabs que cosa es estimar, mes es cert qué moro d'amor.

Dialech de Mercuri y d'Apol-lus

MERCURI

¿Qué tens Apol-lus qu'estás tant trist?...

APOL-LUS

¿Qui no ho estaria, essent tant desgraciat en amors?...

MERCURI

¿Qué t'ha passat?... ¿Quina desgracia t'ha sobrevingut després de la mort de Daphne?

APOL-LUS

La mort de Jacinta.

MERCURI

¿Cóm?... ¿Qui es que l'ha morta?...

APOL-LUS

Jo mateix.

MERCURI

¿Estaves furiós com acostumes esserho tan sovint?

APOL-LUS

No; pro mentres jo jugava, prop del riu, a palet ab ella, Zafir, gelós de nostre amistat, m'ha pres la pedra, l'hi ha tirada al cap y l'ha ferida. Jo l'he perseguit en va fins als cims de les montanyes; mes ¡qui es capás d'aconseguir el vent!... Al retornar a ella, ja era morta, y m'he vist obligat a fer los funerals de mos amors ab els amors de Jacinta. Tot seguit pera consolarme he fet náixer de la seva sanch una flor, de la que s'en parlará eternament per sa flaire y per sa bellesa y perque porta lo sagell de mes anyorances y de mos planys. Jo no deixaré pas de pensar ab ella y d'anyorarla tota ma vida.

MERCURI

Vas errat Apol-lus. Hauríes ja de sapiguer que aquells qu'estimen les coses moridores han de conformarse bonament a pérdreles.

Dialech de Neptú y d'Alphé

NEPTÚ

Com es, rú aixerit, que passas pe'l mitj del mar sens barrejar tes aigues ab les seues talment com si fossis de glaçes semblantes a aquells aucells que's perden en un indret pera reaparéixer mes tart en un altre?..

ALPHÉ

Es un misteri d'amor, Neptú, que tu no comdemnarás, car tu en altre temps també havies estimat.

NEPTÚ

Y de qui estás enamorat?.. Es d'una dama o d'una ninfa, o de qualcuna de les Nereides?..

ALPHÉ

No; d'una font.

NEPTÚ

D'una font!.. De quina?..

ALPHÉ

D'Arethusa.

NEPTÚ

Es una font hermosa y clara que rabeja ses petites onades argentades entre els palets de la riba, ab un murmuri ben dolç y ben agradable.

ALPHÉ

Que bé me la descríus!.. es ella a qui vaig a cercar.

NEPTÚ

Vesten, corre y sigas ben ditxós en tos amors. Pró, escolta, dígam: cóm l'has poguda veure essent tu d'Arcadia y ella de Sicilia?....

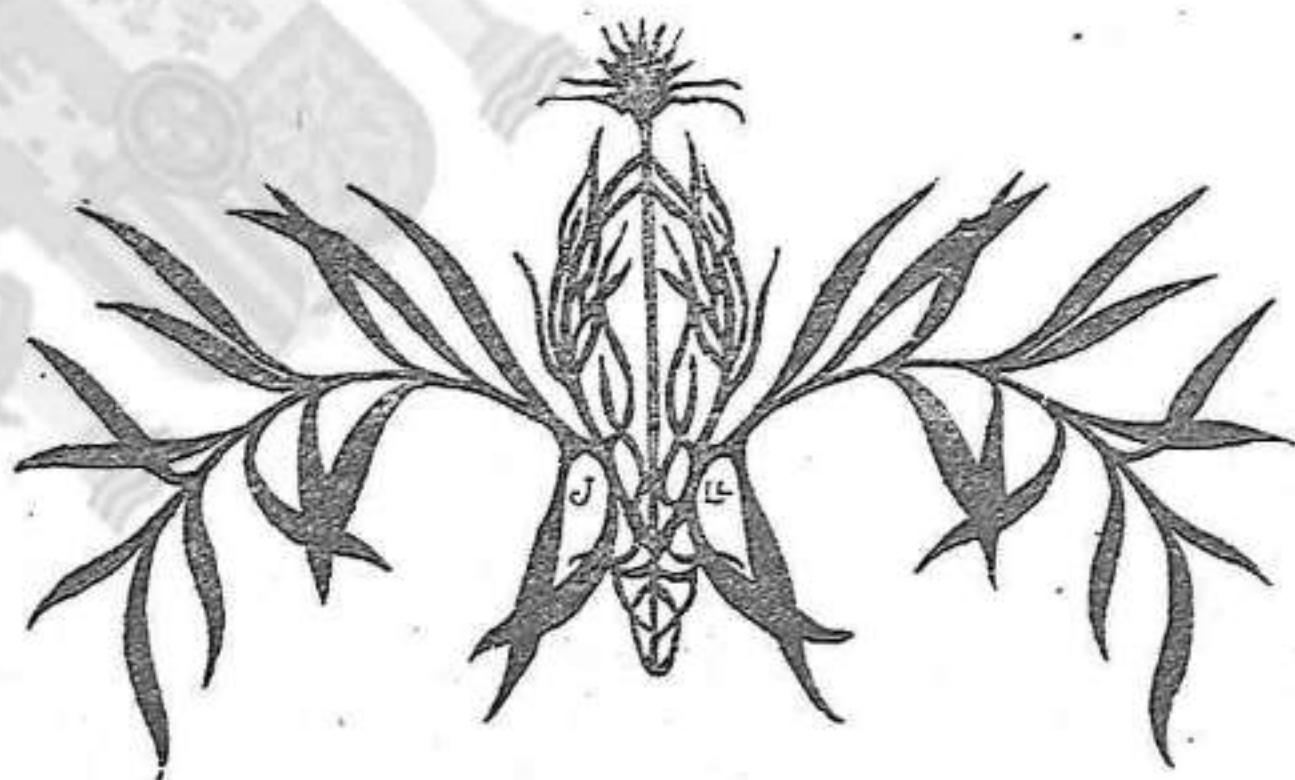
ALPHÉ

Tu ets molt curios Neptú y jo porto massa pressa pera poguerte respondre.

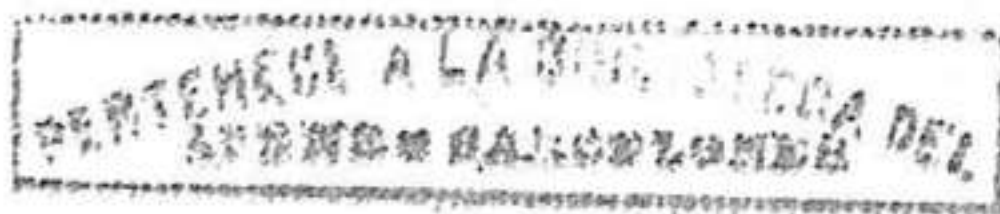
NEPTÚ

Tens rahó, es ben malfet retardar y aturar a un aimant que va a trovar sa estimada. Dónat pressa, y quan l'hagis trovada, barréjat y uneixte ben bé ab ella, que no tingueu d'ara endevant tots dos sinó un sol llit.

LLUCIÁ.

Sauro!

*Quan tout cascaio e ris sout lou céu vaste e pur,
D'ount ven que sus toun front coume un miras escur
L'enuei plano, ô ma ben-amado?
Qu'es aquéu van esfrai qu'entrístesis toun cor?
As dounc vist se dreissa lou glâri dôu remord
Au founs de ta jouino pensado?*

* * *

*Vives dins l'inoucènci e creses pas au mau;
L'ourguei e l'ahicioun au sourrire infernau
N'an panca treboula toun amo;
Dôu mounde enfadesi qu'aclapo lou mau cor,
Couméisses tout-beu-just que li béu raire d'or,
Raire qu'adugon la calamo!*

* * *

*Te bele quand, sounjant a toun urous destin,
Parièro à l'ièli que se durbis lou matin
Au dous aflat di briso alado,
Clines piousamen toun beu front vierginau,
Coume per escouta lis inne celestiau,
Davalant di capo estèllado!*

* * *

*Oh! quand te veguère pes la proumiero fes,
Ta candour, tis iue blu, la grâci de ta voués
Reviéudé ma fe trantraianto;
Tamben, despièi, pèr iéu a' speli'n jour nouveu;
Trobe l'aire mai blous e lou Souleu plus beu;
Houn estello mai flamejanto!*

* * *

*Se de-longo moun cor boundo de-vers lou tiéu
Es que vou i'escampa dins un vanc renadiéu
Li provo de soun amistanço;*

*Sounje de tu la niue; pense a tu tout lou jour;
Toun gaubi fadaréu m'enchusclo de baudour,
Me fas renaisse a l'espèranço!*

* *

*Migueto, fujiguen li regard envejous;
Anen pantaieja dins li bosc souloumbrous,
Asile sacra d'ou misterî;
Soul s'assen alena de parfum siare e pur;
E ta man dins ma man, d'ou sublime bonur,
Vene! anen counquista l'empèri!*

* *

*Sarro-te ben de iéu, moun ange, moun trésor;
que desnouse de ta cabelladuro d'or
Li longui tréno roussinello;
La naturo se lieuro au chale d'ou printéms,
Lou plesi nous sourris, faguen un prouvimen
De poutoun e de farfantello!*

* *

*Tout oufre soun oumage au Diéu de l'Univers;
Li roso si parfum; lis auceu si councert;
Li riéu lou cascai de sis oundo;
L'auseito si souspir lis astri si splendour
E iéu esbalauri vole i'oufre à moun tour,
S'amour que m'ispires, o bloundo!*

* *

*Léu veiren trecoula li beu jour fugidis;
Coume l'aigo d'un gaudre encourroussa courris
S'envoularan nostis annado;
Alor, adieu jourinço, amour, entrin, esper;
Quand s'entavellaran li frimas dis iver
Subre nosti testo ennevado!*

AUFRET ROTTNER. (*Desrameaux*)

(Felibre di Raméu).

Febriê de l'an 1904.

Idili

Ell era simpátich, curtet de gambals, amable, bonatxás, gens atribulat.....

Ella era bona noya, senzilla, guapeta, una mica aturada.....

Se vegeren per casualitat en una tertulia. Seyan de costat, en uns sillons tous y cómodos ¡y s'hi trovavan mes be! Quan va ser l'hora d'anar-s'en, els va recar deixar-los, aventurant-se ell á dir:

—Francament, me sab greu de deixar.....,

Ella's torná vermella, abaixá els ulls, y ell allavores sentintse ferit soptadament per una idea per primera vegada en sa vida, va endolsar la yeu, continuant la frase:companyía tan amable.

Ella's quedá mes toya que'l silló; ell, no savent que fer, va optar per lo mes cómodo: no va dir res.

Les paraules hi sobravan; s'havien entés. La fletxa amorosa, desenroscantse en espiral de les molles dels dos sillóns, s'anava a clavar mandrosa en el cor dels dos joves.

*
*
*

El festeig va durar molts anys. No duyen cap pressa. Quan plovia ella's queixava de que ell no s'hi acostava per res; al istíu ell se dolia de que ella no li contestava les poques postals que li escrivía.

Pero es lo que deyan tots dos: —¡Tant se val! La questió es estar bo. ¡Si ja no'ns hem de contar res de nou!

Pe'l sant d'ella ell li regalava una plata de crema y li feya posar la dedicatoria ab clara d'ou, per no tenir el trevall d'haver-li de fer la felicitació per escrit.

Ella en cambi li regalava pe'l sant d'ell una dotzena de mocadors brodats de la botiga, porque trovava que'ls que s'hi havien de guanyar la vida ho feyen millor, que la gent de *sa casa*.

Y aixís anava passant el temps pe'ls dos enamorats, sense impaciencies, ni gelos, ni disgustos, ni destorbs. Alló era una madeixa de seda que s'anava descapdellant tota sola.

*
*
*

Feya goig de veure'ls. Tots dos grassos, lluhents, frescos ¡ab unes rialles de satisfacció que esclafían per qualsevol cosa!

Ell anava á veure-la cada día sortint de l'oficina (excepte quan plovia) y invariablement un quart hora abans de sopar's treya'l rellotje y deya:

—¡Caramba, com passa'l temps! Deixa-me'n anar, que la sopa's refredaría.

Ella dominava un badall ab certa manya, y li contestava ab candor admirable:

—Sí, sí, ves-t'en.

Una vegada ella s'en va anar a Sabadell a ser padrina del fill d'una minyona qu'havien tingut, y's va descuidar d'avisar-lo. Al tornar s'oblidá de preguntar si ell havia fet la visita acostumada; de manera que veyent que passaven dies y dies sense acostar-s'hi va creure's qu'ell estava enfadat. Aixís es qu'al rebre'n la visita va dirli molt carinyosa:

—¿Ja t'ha passat l'enfado?

—Les angunies, deus voler dir.

—¿Qu'has estat malalt?

—¡Ja t'ho podías pensar!

—Pero ¿per qué no m'ho feyas saver?

—Sí, ves ¡ab el mal que'm feya'l coll podía escriure't!

—¡Ay, pobre!... ¿m'anyoraves gayre?

—Altres mal-de-caps tenia; no'm podía empassar el menjar... ¡Ves qué tal!

Y aixís anava continuant aquell amor seré, plácit, igual, sense extrems romántichs, ni sacudides neurótiques.

*
*
*

Per fi'ls pares 'ls varen casar, sense oposició per part dels nuvis respecte a la fetxa ni a cap dels preparatius de boda.

Per l'arreglo del pis tot els hi estava be; mentres hi haguessin gronxadors y timbres per tot arreu per no haver-se de molestar quan se'ls ofe-

rís quelcóm, ja'n tenían prou. Ells no feren un pas per res; ¡com qu'era la primera vegada que's casaven, se fiaven de qui ja tenia práctica en aquestes coses!

El día del casament, la núvia va arribar a l'iglesia una hora y mitja més tart de lo convingut, y al veure al nuvi va dir-li ab un somris angelical:

—Una altra vegada, diré que'm casin a las dotze, porque a las deu es massa aviat. ¡Com te deus haver fastiguejat!

—Nó; mira, encara no fa mitj quart qu'he arribat.

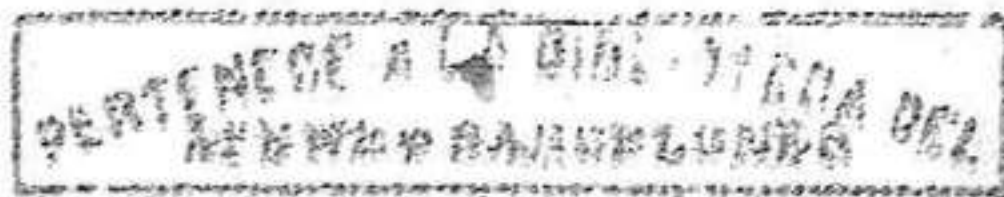
El capellá estava impacient; pot ser per aixó va ser qu'al pronunciar la fórmula sacramental de: ¿Vols per esposa, etc. etc.? va donar una mala mirada a la núvia que no mes feya que riure al veure les caparrades d'ell per l'endarreriment que duya de dormir.

El dinar fou espléndidament servit, y quan arribá l'hora de la *fugida*, sols va fer-ho la núvia als prechs reiterats de la familia, per temor al ridícul; porque lo qu'ella deya:— ¡Ara justament que hi estava tan be!

Varen anar-se'n, duent-se'n ell distretament el tovalló posat al coll, y al arribar a casa seva després d'un passeig regular, el cotxero extranyava que no baixessin, veyent-se obligat a despertar-los, porque dormían com uns rochs.

Sense extrems passionals quedarà consagrat l'idili amorós comensat en uns sillóns de vellut. ¡Oh, parella venturosa!

*
*
*

Ja feya un any qu'eran casats.

La familia y'ls entrants de la casa estaven alegres; els dos casats, continuavan impassibles.

La mare deya a la noya:

—Sembla impossible que siguis tan fleuma.

Y ella contestava cándidament:

—Donchs ¿qu'he de fer?

Per altra part els pares d'ella, un día varen reptar-lo.

—Tant mateix—li deya'l pare,—tens una mica massa de catxassa.

—No valen res les coses precipitades—va respondre ell canviant de posició en la gronxadora.

—Ja veurás, encara no teniu res disposat pe'l bateig.

—¿Qu'han de guarnir l'iglesia?

—No, home, no.

—¿Y donchs?

—¡Ni menos saben el nom qu'ha de dur el fill! Si es nen vuy que's digui Salustiano, com jo; y si es nena, la padrina deurá voler que li diguin Hermenegilda.

—¡Uy, uy, uy! Si es noy que li posin Pau y si es noya, O. Com més curts els noms, millor.

Per fi va arribar el día tan desitjat per... la familia.

Tota la nit se va sentir remenament pe'l pis, y eren les tres de la matinalada quan varen ressonar uns xisclets com de trompeteta d'estany.

—¡Es un nen molt maco!—deyan ab gran alegría les sogres, la tieta, el pare, la cosina, la minyona y la filla de la portera.—¡Correu, aneuho a dir al papá!

El papá va parar de roncar ab el rebombori qu'armavan per despertar-lo, y quan va saber la fausta nova, va dir confosament:

—Per cinch ó sis hores que falten deixeu-me dormir en pau.

El futur Pauet venía al mon baix els més bons auspicis. No entrava pas a la vida etzarosa sino a la tranquila, a la mansió eternament pacífica, allunyada del burgit y de les lluytes mundanals.

*
*
*

Son ben felissos.

Tenen molta sort ab els fills. Tots pujan molsuts y sapats com teixonets.

Ella mateixa se'ls cria, y semblan un pom de flors. ¡Si no fos l'amohino d'have'ls-hi de donar mamar tan sovint! Pero ja te una maynadera molt cuydada que cada hora li porta la criatureta y l'avisa:

—Senyoreta...

—¿Altra vegada?—díu ella, y fent un gesto de resignació s'aixeca no mes un pany de la brusa fluixa que porta. Desseguida'ls xuclets del tendre infantó anuncian qu'ha arribat a la *meta* de las sevas aspiracions.

Y la gronxadora va marcant rítmicament el va-y-ve metódich, igual, acompassat, mes catxassut que'l tich-tach de la péndola del rellotje, aixís mateix acompassat y metódich...

La mare no desitja res mes, que la tranquilitat y que'ls fills li pugin

be. Per ells se sacrifica, al extrem de no anar a teatres, ni a reunions ni tan sols surt de casa. Sempre gronxant-se, a punt de donar mamar al últim fill del seu cor.

¡Qui sab si quan serán grans m'ho sabrán agrahir! —exclamava un dia al rebre la visita de D.ª Teressita, que li aconsellava que's divertís forsa mentres fos jove.

Y malgrat la vida de sacrifici que diu, se conserva que fa gotjás. Fresca, rosada ¡ab uns sacsóns y un sotabarba!

*
*
*

Tot els hi va vent en popa.

Fins se'ls ha mort un oncle que may havían vist ni conegut, que'ls hi ha deixat 30.000 duros. Aixó unit a la posicioneta que tenien els ha proporcionat un bon passament.

Ell ha deixat d'anar a l'oficina, qu'era una veritable canongia.

Pero ell ja te 35 anys, carregat de fills, y trova que'l cuydado de la casa y l'educació de la familia be valen els 40 duros que guanyava cada mes.

Per altra part ell no te cap vici; ni sab que cosa es ambició. Víu per ella y pe'ls fills.

Ella, gens coqueta ni amiga de faramalles, víu també no mes que pe'ls fills y per ell.

Era una familia en la que tots viuen mutuament els uns pe'ls altres.

May tenen rahons. S'han entés tan be, que lo que vol l'un vol l'altre, y si ell alguna vegada no trova be alguna cosa, considera qu'un s'hi ha de pensar molt per enfadar-se'l primer cop, porque una vegada trencant el glas, un matrimoni's converteix en una casa de disgustos.

Ella en cambi, si alguna ocasió li ha semblat que lo que feya ell no estava gayre be, per l'obediencia que's deu al marit no diu res.

Y aixís va passant el temps plácit, igual, tranquil, portant una vida metódica, apacible, dedicada als goigs de la familia; sense mes remor que la gronxadora, el tich-tach de la péndola y els xisclets de la criatura que mama.

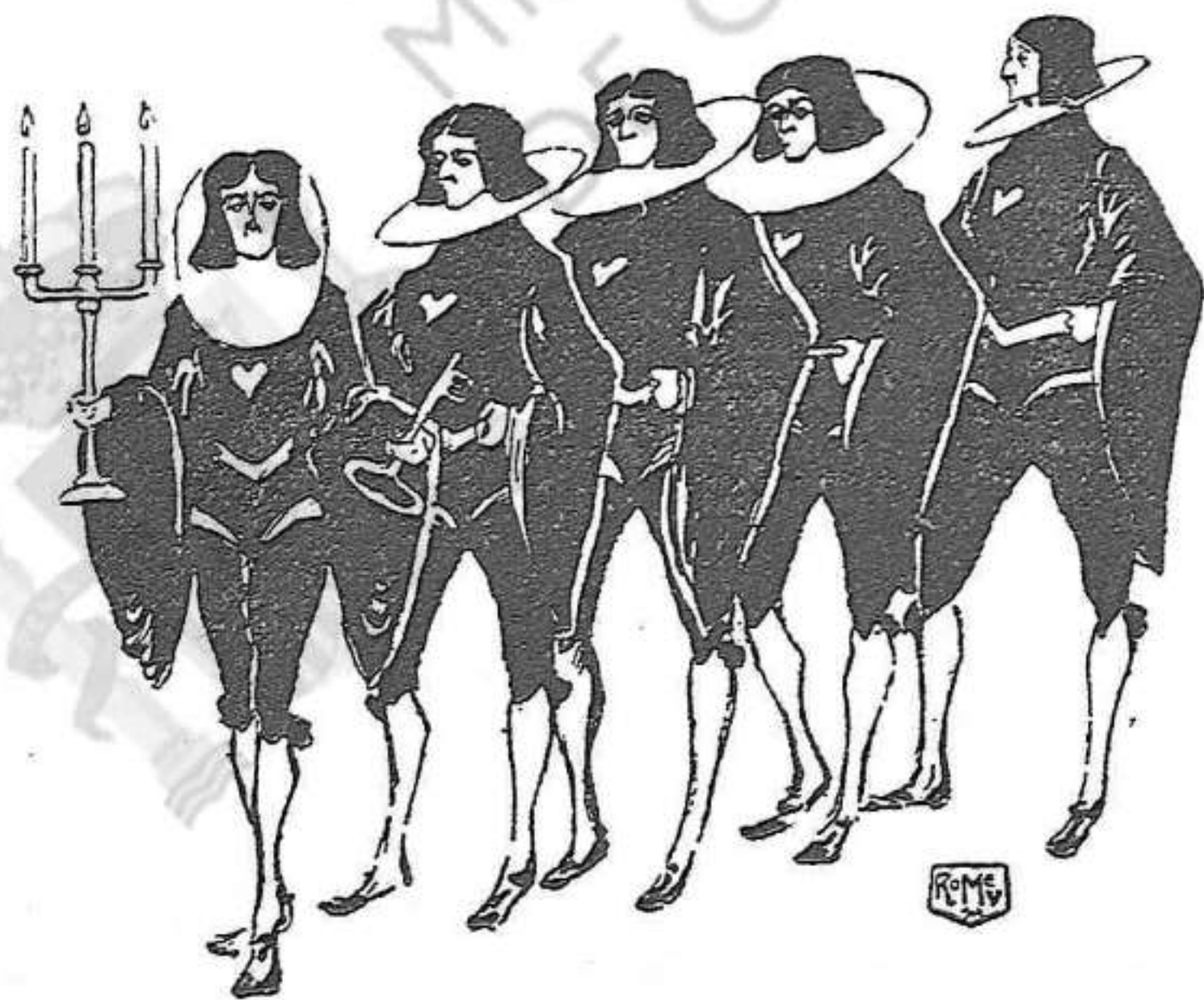
Viuen en una torreta a Sant Gervasi, herméticament tancada al hivern porque no hi entri el fret y al istíu ab els finestróns ben ajustats porque no hi entrin les mosques.

No torben may aquell idili conjugal, ni les fresses del carrer, ni les passións de l'ànima, que la tenen també tancada sempre a tota solució de continuïtat a la vida *encasillada* per les hores del rellotje y pe'ls manaments del ventrell.

¡Ditxosos ells, que saben passar el temps jugant al *tuti*, y llegint En Fernández y González; que poden olvidar la xafogor de las nits d'istiu estant-se a mitj vestir tot bevent tragos d'aygua fresca y sentint un fonógraf de la torre del costat, que va repetint sempre las mateixes tonades!

No tenen enemichs, y no s'han de prevenir per res. ¡Dich mal, una precaució prenen: l'extret de sarsaparrilla quan ve la primavera!

R. SERRA Y PAGÉS.

Lieds

De Tristan Klingsor

*Fo no sé pas on va la fulla morta
que dansa y roda quant el vent
se l'emporta*

bojament;

mes mos ulls no la deixen ni un moment.

Fo no sabia pas dî

*qui és que una flor rebregada ha llensat
an el camí;*

*més prompte cullir-la he pensat
i a fê-ho m'he abaixat.*

*Fo no la conec pas, la que en el seu jardí
canta, burleta, am notes d'or;*

*i, am tot, veusemaquí
que la tristesa m fa mortí,
sempre am la pena al cor.*

*Fo sols vull que m donis un xic de dolsor,
que aixís aimada, remei puc trobar;*

*jo sols vull que m donis un xic de dolsor,
i aixís el meu dolor
veuré minvar.*

De terra de roses retorno adés,

i espines clavades la mà sols ne duu;

del país dels somnis retorno adés:

*jo no crec en res més
que en tu.*

Bressa-m com germana, i am ta cansó

tornarà, benaimada, la vida

que m roba aquest corc ferint de traidó:

*jo sols vull que m donis un xic de dolsó
y de mentida.*

E. GUANYABÉNS, trad.

Hivernal

¿Com passaves, oh encisera
dona rossa, per la neu?
¿Com passaves sens deixarhi
ni'l perfum del rastre teu?...
Per la prada tota blanca
d'aquell blanc immaculat,
vareig véuret tota negre
ab l'esguart il·luminat,
ab aquell esguart tant tebi.
d'aquell blau que'm fa fremir;
ab aquell esguart tan ficso
hont ma pensa va a morir.
¿Com passaves, oh encisera
dona rossa, per la neu?
¿Com, portant el vestit negre,
lo teu pas era tant lleu?...
¡Te m'enduyes!... Vaig cridarte,
perseguinte en la blancor...
¡tú lliscaves tant serena!...
¡jo avançava ab tant dolor!...
Quan vaig ser a mitja prada
ja em girava desfallint,...
rera meu la estepa blanca
a mon pas s'anà marcint.
Y em quedí mirante, inmóvil,
com passaves per la neu.
¡Si t'ho envejo, no deixarhi
ni el perfum del rastre teu!...

Tarrassà, 2 Mars, 1904.

Fidelitat

*Capvespre fou d'aquella hermosa tarda
d'ardent estiu, l'instant de que jo't parlo.*

*Fa haviem cullit flors y menjat fruita,
sadolls de llum de sol y foc de vida;
ja havia estret tes mans entre rialles
y ohit ta veu qu'en dóric to em parlava;
en tos ulls somnis ja encisat m'havia
llegint en ells de ton amor el càntic.*

*Capvespre fou d'aquella hermosa tarda
d'ardent estiu, l'instant de que jo't parlo,
que al franc misteri d'una llum boirosa
vegí aclarirse el dupte etern de l'ànima.*

*De l'avia la vellesa ens contemplava
dormint entre recorts d'estats passadés.
Fo al pit vareig estrényet, consagran-te
y tú em besares roja y decidida.*

*Conversa el sortidor donava als arbres,
y al lluny un rossinyol joyós cantava.*

*Tú em deyes qu'eres meva, y un gos negre
vingué ab panteig a ajeurers a tes plantes.*

10 Juliol, 1902.

“Mater dolorosa”

*Els aimants ubriacats,
ab els braços enllaçats
y ab les boques ben enceses,
es besaven a ple sol...
y una dona portant dol
va mirarlos fent sa via.*

*Els aimants ubriacats
al capvespre están cançats;
entran dintre una capella.
En l'altar, la Verge's veu
sospirant sota una creu
y els aimants la guayten d'esma.*

*Els aimants ubriacats
pensan, pensan capficats;
(en el chor els infants cantan.)
Una dona portant dol
va mirantsels..... y un conçol
l'aquieta en tant se'ls mira.*

20 Mars, 1904.

Hores d'absència

I

Oració del matí

*Alba hermosa d'alegría
qu'encenent el finestral
vens a veure aquest malalt
en son llit de melangía...*

Deu me donga ab tu un bon día.

*Quan el somni em corprenia
de la hermosa del meu cor,
has vingut ab ta claror
a esvetllar la pena mía.*

Deu me donga ab tu un bon día.

*Saludant-te, ploraría
quan te veig alsar el vol,
pro al meu cap posas el sol
que ma pensa en llum destría*

Deu me donga ab tu un bon día.

*Y allavores prou voldría
contemplarte asserenat,
com si fosses bes sagrat
que de lluny l'amor m'envía.*

Deu me donga ab tu un bon día.

*Mes, m'obligas a fer vía
per tristíssims viaranys*

*y s'ofega en mitj de planys
eixa veu que't cantaria.*

Deu me donga ab tu un bon dia.

*No ets encare l'alba pia
d'aquell jorn tot ell ben blau
que vindrà a donarme pau
en sa llum portant m'aymia.*

Deu me donga ab tu un bon dia.

*Si ja ho fosses cantaria,
com l'alosa pels sembrats,
y per vilas y ciutats
tas bondats anunciaria.*

Deu me donga ab tu un bon dia.

*El cor sent que fas de guia
a l'amiga del amor,
mes encar no ets del color
que ma pena calmaria.*

Deu me donga ab tu un bon dia.

*Passa, passa ab ta follia,
fuig depresa ab tas cançons;
ton bagatge d'il·lusions
mos dolors exaltaria.*

Deu me donga ab tu un bon dia.

*Deixa, deixa al que somnia;
no despertis son neguit.
Fo viuré en profunda nit
fins que ab l'alba que'l cor fia*

Deu me donga lo bon dia.

Oració del mitj-dia

*Hora lluenta, encantada,
grandiosament lluminosa;
sospesa al cel solemníosa
sota son blau arborat.*

*Vestida ab la soleyada
que adorm la terra frísosa;
hora pesanta, calma,
que'm deixas tan enervat.*

*Hora vibranta de vida,
ab quietut embolcada,
que al mon, la taula parada
deixas, de somnis y llum;
lenta passant esblanquida
sobre la testa ensonyada
que cerca en va l'ombra aymada
d'un sant breçol de perfum.*

*Hora de prades desertes
y de carrers solitaris
que vas signant, dels horaris
ab les agulles lo cel;
que adorms les penes despertes
fent de les cases sanctuaris,
tombas de tots los desvaris
d'altres mil hores de fel.*

*Dins meu jo't sento com l'hora
que ma existencia senyala;
au que ab el cap sota l'ala
copsa flors a'or y cansons;
que ditxa extática anyora,
y ab alenades exhala*

*queixas d'amor, que regala
al cor ple encara d'il·lusions.*

*Y ta claror sobirana
que arràn de terra fulgura,
vull durla per vestidura
en mon nuviatge ab el plor;
y vull tenir eixa ufana
que crema ab tanta dolçura
y ab goig adorm la amargura
dels coronats pe'l dolor.*

*Y com esplèndit devalla
lo sol que al mon foll s'abrassa
y les planuries desglassa
dormintse sobre'l vert clar,
aixís, en plena rialla,
a ma estimada que passa
ornada ab plors y ben lassa
jo baixaré a consolar.*

*Hora de llum del mitj-dia,
si et veig serena y flayrosa
serà la tarde calmosa,
serà el cap-vespre sublim.
Sígaho com jo t'hi voldria,
qu'en tu tinch l'ànima fosa.
¡Volem la mort tant hermosa
els qui, estimante, vivim!...*

Oració del cap-vespre

*¡Oh Sol! Claror de vida que't veig pòndrer
sens que, ab l'esguart que'm fuig, parar jo puga
ma cursa fatalment predestinada*

que'm du a la nit dels plors y les angunies.

Et miro desde'l cim, y m'enlluerno

sentint trescar la terra que m'enmena

y ab les cançons de tot lo qu'ella arrastra

hi ha un plany qu'es mon A Deu; la cansó meva.

La canto entre sospirs, y per ohirla

m'apar que fasses temps ab les estrelles

treient ton front per sobre les montanyes

que, fosques, ta claror nimba, ferventa.

Y, llarga, veig al cel ta gran celistia

qu'encaixa ab el blau trist que moradeja

contant a la nit bruna, de mes penes,

misteris de dolzor a cau d'orella.

De ta esplendor m'aparto, que rogeja

com fan los ulls en plor de ma estimada

quan deixo solitaris los seus braços

y m'omple de petons tota la cara.

Tot, tot m'apar que resi en aquesta hora

de cadmiuns y rosats que s'esvaheixen

quan prenh, rendit, comiat de la companya

claror, desitj d'alosas y orenel-las.

Tot, tot me diu A Deu; vergers y prades,

vinyats curulls de fruit, boscos ombrívols

y cel tantost boirós, tantost ple d'astres,

hont sempre trovo el rostre que m'estima.

Y jo ho contesto a tot ab la mirada

ficsada a un lloch sense horitzó ni fita,

y canto, entre sanglots, de cor endrintre

com fa lo xut perdentse en la verdissa.

¡Oh Sol, llum de mos ulls, flor de mon ésser,

*que portas lo cor meu en ta carrera
donchs jo·soch girasol qu'à amor segueixo
e imatge ets tu de la estimada meua!
¡Oh Sol, que aixís relliscas per ma vida
deixantme sols recorts d'hores alegres
y fent les nits més fredes y més llargues
y els meus desitjos més ruents de febre!
Si't pons déixam un raig dintre ma testa
de la esplendor que al mon vesteix de gloria,
y fes qu'en mon camí sempre t'aplanis
com bes etern d'una esperansa nova.
¡Oh Sol, y com t'estimo are qu'em deixas!
¡Qué trist faré sens tu ma llarga via
que m'ha de dur en brassos d'un bell somni,
del que m'espanta haver de deixondirme!*

Endresa a Ella

*—M'aimia A Deu; m'en veig ple de promeses;
et pons avuy, mes ah, cuan vinga l'alba
del jorn, per mi gloriós, que'l cor desitja,
en ta claror, com boyra destriantse,
jo vull confòndrem y en ton si fer via
cantant eternament tes alabanses.—*

IV

Oració de la nit

*Al llit me poso,
del mon reposo;
set àngels hi trovaré
tant bon punt m'adormiré.
Els dels peus
y les mans
em descansarán;
els tres més,
del meu cap
em consolarán.*

*No tindrè el que anyoro
sobre del meu cor;
l'àngel de ma vida,
l'àngel del amor.*

*Ma finestra està contenta,
la estrellada resplandenta
hi somriu com Maig florit
y s'hi aboca per donarme
un esguart que ve a bressarme
desde lluny ab dols neguit.*

*Bondadosa Verge mia
vina a ferme companyia;
les nits fosques me fan por,
si tu vens tindrè claror.
Per dormir en santa pau
m'ajeuré en ton mantell blau,
y els meus llavis resaràn
y els teus àngels cantaràn.
Si vingués cap mala cosa
a tacar ma nit hermosa,
Tú, que blanca em vetllaries,
del pecat em guardaries,
y al meu llit, encar que humil,
tindrè el somni ben tranquil.*

*Parpres, tanqueuvs;
llavis, cloheuvs;
mans ajoqueuvs
sobre el meu pit.
Cor, asserénat;
front, enlluménat;
ànima, omplénat
de be infinit.*

*Al llit me poso,
del mon reposo,
set àngels hi trovaré
tant bon punt m'adormiré.*

*Alba, no'm despertis
fins que sobre el cor
tinga, de ma vida,
l'àngel del amor.*

Bruch, Septbre. 1903.

L'aymada canta

(Lletra y música de Joan Llongueras.)

*Ell m'ha mirat
l'enamorat
ab uns ulls foscos qu'encisaven;
jo son esguart
l'hi he tornat
ab los meus ulls que sospiraven.
Desde allavors
que porto flors
prop del meu cor, que viu besantles,
i ab ses olors
ofego els plors
d'un cor que pena desitjantles.*

JOAN LLONGUERAS.

(De la col·lecció de cançons d'Elia)

"*p* amada cançó."

Empty musical staff

Poco a poco

Handwritten musical score for the first system. It consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef and a common time signature. The lyrics are "Elle en ha mu - rat le na - mo -". The middle staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a common time signature. The bottom staff is the piano accompaniment, starting with a bass clef and a common time signature. The word "Piano" is written in the left margin next to the bottom staff.

Empty musical staff

Handwritten musical score for the second system. It consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a treble clef and a common time signature. The lyrics are "- rat ab uns ulls fos - cos qu'en - ca -". The middle staff is the piano accompaniment, starting with a treble clef and a common time signature. The bottom staff is the piano accompaniment, starting with a bass clef and a common time signature. A large number "2" is written in the left margin next to the bottom staff.

- sa - ven jo me es - guisat Elna he tor - nat

retardant

ab los meus ulls que nos - pi

- ra - ven - - - - - -

retardant : dim pp

Hougeney
1702

Les serps d'or

¡Lisenda, Lisenda dels ulls blaus y de les venes blaves, encare que no portessis pedreríes, ni gipons de brocat, ni vels de randes recamats de perles y fusades d'or fi, fores hermosa, hermosa com la llunyana esperança, com estel lluminós que irradia en la fosca nit del desolat castell qu'endormisquejan lo cant de les boscuries, de les ventades que regolfen per les valls rocatanes y ronquen en les boques profundes de les cavernes! —Quan desmisada s'agitava la esplendent cabellera, prou jo sabia que s'agitava enlaire la única devisa de mon ànima, movimentantse com dau-rats llambrequins al vol de la palidés de la figura. Jo, mesquí, no era més qu'el romeu seguint lo trist pelegrinatge en l'aspre vía. Vingut tant-se-val d'hont, de banda d'orient, d'allà hont lo sol enamorat hi relenteix sa marcha d'allà hont la terra vibra y els cants son melangiosos com un etern desitj. Un trist advenedís qu'en les darreres guerres seguí els passos del déspota Senyor que fou ton pare, un jovincel altú que pretenía portar al front lo bes de la fortuna, un temerari qu'abrigava en son si ambicions irrealisables.

Jo't veyia traspasar per corredors amplíssims y pérdret en les sales, veyia ton front somniador enterbolirse quan per les altes finestres un darrer sol deya—a revéure!—y a voltes juraría que los dolcíssims ulls llagrimaven.—Festejadors y vistaires que veníen guiant cavalls briosos, precedits de llebrers y acompanyats de patges, s'entornaven tristos o be enutjats pel camí de vinguda, y si allavors la sanch bullint dins de les venes, lo cervell enterbolit per una ansia desesperada feyen bategar mon cor ab tanta forsa que arrivessis a sentirlo, la mirada profunda y esllangui-

da ab qu'em feyes gracia arrelava dins l'ánima fentme créurer que senyors y vassalls som de mateixa mena, y al brillar l'esperança malehía homens y lleys que'ns separaven.

Tant sols feya dos anys qu'et coneixía, dos anys llarguíssims que comensaren al acabar l'avant-darrera guerra, y em semblava haver viscut de tantes vides com voltes te topava. Era ágil y fort, tot me somreya que encare no havían desplegat lo seu poder fatal les teves trenes. Un día les vaig veure, y va semblarme qu'un ample cel s'obría y un éxtasis dolcíssim m'embargava.

Sobrevingueren combats y fochs y flames. En munts de ruina's retorceren muscles sanguinosos; als crits dels corps van barrejarse los xiscles de les dones, y al més fort del combat, al peu del comte, vaig estellar la llansa enemiga, vaig desviar la fulla que hauría obert son casc coronat, guarnit de plomes negres.—En pac de tantes vides qu'hem devien, van nomenarme patge, y a tu, qu'eras ma vida, lo ideal resplendent qu'hem sostenía, a tu van desviarte de mos passos per sostréuret a mes mirades.—T'havían vist atravessant los corredors amplíssims per pérdret en les sales, t'havían vist al peu de la finestra y havían sospitat que tos dolcíssims ulls llagrimejavan. Fins havían comprés que de tes trenes irradiava una llum qu'hem corprenía, y a mi, que havia desviat la llansada enemiga y tornat impotent lo cop d'espasa, com per premi a les vides qu'hem devían varen negarme la única visió qu'hem sostenía. Van trasmutar per sedes lo ferro qu'hem vestía, volgueren un rossinyol del águila. Are, are soch al fossar tot voltat de xiprers y plantes folles, y encare m'en recordo desde'l fons de la fossa.

Se la varen endur, pobre Lisenda!

Se la varen endur una tarde d'hivern tota emboyrada, per dessota dels roures centenaris que ploravan pe'ls llarchs cremells de gebre. Se la varen endur atravessant congestes y planuries nevades.—Desde'l fret de la fossa, encar m'espanta aquell hivern crudel, y crech sentir la planyívola veu de la campana, que anunciava l'arribada al convent. Encare sento el cant pla de les monjes acullint sa vinguda, y a dins, entre perfums d'incens y cera verge, lo rosegat metálich d'estisores que fan caure aquelles trenes daurades, més fines que'l llinet, més suaus que les sedes d'Orient, de les qu'havía fet ma única divisa.

Encare'm veig a mi mateix, de cap a peus cobert ab l'armadura, ali-

ga altre cop, home de lluyta, atravessant l'iglesia montat en cavall negre d'ulls de sang, arrepassar ab má sacrílega lo cabell d'or que ningú havia alsat de terra.—Sento'ls crits y gatzara d'aquella hora d'infern, y em sembla que aquesta foscor humida que'm pudreix los ossos aleni encara la fator de ma sanch que va tenyir los marbres.—Y lo que sento més y haig de sentir per sempre, es lo rosech fatal de dugues trenes, dugues serps d'or que furguen lo meu, tot rosegantlo dessota la coraça, d'aquelles serps que ningú pogué extréurer de mes mans crispades, y vant mirant sempre aquí, aquí, al lloch del cor, que viurá mentres viscan, fent feyna poch a poch, eternament, sense fatiga, sens acabarse may.

A. DE RIQUER.

A can Solá.—Juriol, 96.

Amoroses

I

*Quan sortim plegats tu y jo
pè'ls carrers n'hi ha molts que'ns miren;
veyentnos joves tots dos
ja pots pensà lo que diuen!...
Fo no sé lo que tenim
que'ns van seguint ab la vista...
Tu fas com qui no veu res
y al meu bras més fort te lligues,
fentme sentí del teu cos
les conegudes delícies;...
y quan ja som un tros lluny,
ab posat de picardía,
encare't repenjes més
y'm guaytes am un mitj-riure.*

II

*Quan se fa tart, dols amor meu,
s'omple'l jardí d'oló de roses,
y les delícies del cos teu
a sol-ponent
son més flairoses.*

*Quan se fa tart, dols amor meu,
canta amorosa l'aucellada
y la música de ta veu
a sol-ponent
es més gemada.*

*Quan se fa tart, dols amor meu,
l'esllanguiment del sol que fina
totes les coses torna suaus,
y a sol-ponent
la llum que brilla en tos ulls blaus
es més divina.*

*Quan se fa tart, dols amor meu,
al cel y en terra tot se besa
y es pe'ls meus llavis el bes teu
plé d'una forta ubriaguesa,
d'un bla perfum...
¡Sortim plegats, quan el cel resa
y's mor la llum!...*

III

*Per una cansó
jo donaria coses molt belles,
per una cansó
jo donaria qualsevol do.*

*Per una cansó
tots els tresors dels reys de la terra,
per una cansó
joyes brillants y or del melló...*

*Pro per un bes,
cansons donaria
a qui'm besaría;
pro per un bes,
cansons donaria...
y encare molt més.*

JOSEPH LLEONART.

L'Enamorat

¿No'l veis, a l'home enamorat, com es distint dels altres y sembla que viu fora del mon?

Res de la terra'l preocupa, res de la terra mes que'l seu amor, y el seu amor es tan gran que ja no ho es de la terra: es tot del cel.—Per aixó, a n'els ulls de la gent, se transfigura dins una claror d'auba....

Conserva l'amor a dins el pit fervorosament, com se guarda una hostia dins el Sagrari y, sens altre companyia, passetja per les vies abandonades, dins el gran bosch estremit per la feconda sava.—Sols a n'ell li es permés descobrir les subtilitats del colors y la potencia expresiva de les coses; lo que signifiquen les formes que prenen els nuvols dins l'espai, la dolorosa expresió dels crepúscols sagnants y l'esperança de les noves diades lluminoses.

Y es que baix l'influencia de l'amor els sentits s'afinan d'una manera que deixan l'ànima meravellada; una ma blanca y fina que saluda de lluny... despertan dins el cor vibracions y ressonancies de gran aconteixement.

¿Qué's, doncs, l'amor que fa tornar poderosos als débils, dolçes les llágrimes, y la mort desitjable; que fa oblidar la mare, la llar y el color del cel de la patria?

Be l'analisan els prícolchs fentlo passar pels alambins de la llógica; pero l'essencia massa delicada se'ls hi pert dins els secrets de l'ànima. Els tiráns be tractan de ofegar-lo; pero'l seu imperi renaix sempre dins els cors joves...

Vosaltres, ríchs, teniu rostres tresors ben tancats dins les arques ab doble volta de clau; vosaltres, sabis, gardeu la ciencia amagada baix de las calvas lluhentas; vosaltres, poderosos, teniu la força, vencedora del del dret, y tots plegats penseu ser els reys de la terra... L'únich que de vosaltres no te enveja es l'enamorat. Ell passetja trionfalment els seus llavis vermells y sos ulls somniadors d'un cap a l'altre de la terra; pero tot sovint, baix de son mantell qu'enlluerna, s'hi amaga la cara groga de la mort qu'espera...

FÉLIX ESCALAS.

L'Amor

*Vengueres ab tes ales de llum y d'esperansa,
poétich com la lluna, un vespre de bonansa,
alegre y trist, com música, vessant lo teu tresor;
lo teu tresor de penes, de somnis y ventura,
qu'es aliment de l'ànima, rosada de frescura,
que tu en l'espai escampes y brufa el nostre cor.*

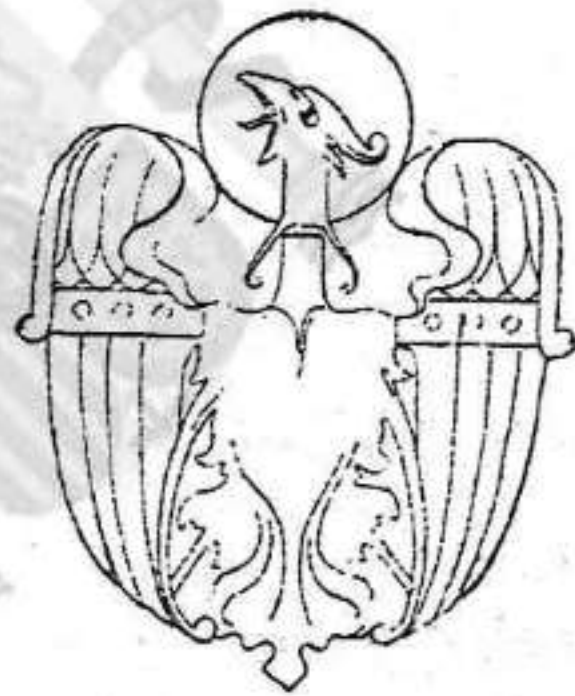
*Per uns ets floridíssim jardí de primavera;
per altres mar terrible, sens fons y sens ribera,
d'encisadores aygues qu'amarguen com la fel.
Per mi totduna fores alegre lluminaria,
y lluna y sol que omplía del mon tota l'amplaria,
estel de llarga coa qu'atravessá mon cel.*

*Mes, ay! som com l'oruga, quan romp sa presó trista,
que vol posar les ales allá hont posa la vista,
y fuig, se pert dins l'éter d'espléndida blavor;
pero no be's remunta, com cau tota aglasada:
axí en l'ardiment jove y foll de ma volada,
me sacorrá les ales lo raig de la claror.*

*S'escolarán les hores, y passarán los dies,
duguent en sí mudances, tristeses y alegries,
més tu dins la nostra ànima viurás eternament.
Be se que desespera, qu'es dura y amarganta
la sempiterna lluyta de la passió geganta
qu'engruna dins sos brassos lo pobre enteniment.*

*Fins á tal punt tos llassos subjectan la criatura
que si per sort ta imatge sobre'l seu cor s'atura,
en va nostra superbia de tu's vol llibertar.
¿ Podrà pintar ta flama cap màgica paleta?
L'intel·ligencia humana es curta y es estreta
per explicar ta forsa, inmensa com la mar.*

*¿ Cóm pot de tes cadenes deslliurarse la terra,
si ferman y si tallan més que afilada serra,
si vida y esperansa nos venen del amor?...
A tu, qu'ets fe y llum pura, torrent d'idees nobles;
a tu, qu'ets pöesia, proclamarán los pobles
del Cel y de la Terra per rey conqueridor.*

Tot cantant, cantant cançons

*¿Sabs per qu' es que la donzella
d'ulls blaus que cercan tos ulls,
si los veu, torna vermella?
perque'l cor te molts de fulls.*

*Los primers de lletra clara,
de cartilla de pagés,
sense lletjura ni tara,
que l'estudiant sols no ha entés.*

*Los segons prenen malici
com les ones de la mar,
y els derrers tenen l'ofici
de faus que saben segar.*

*¡ Y be'n segan d'esperances,
y be'n toman d'ilusions!
just com espiguetes manses
o caps reulls d'infantons.*

.....
Tot cantant, cantant cançons.

Flor de Romani

que l'amor fa venir

*La flor moradencia
Del vert romani
No's primaverenca
Ni' flor de jardí.*

*Creix per la garriga
Y aroma el costé;
El cor d'una amiga
Perfuma també.*

*Un día, fa estona,
Te va embadalí
La flor garridona
Qu'amor fa vení.*

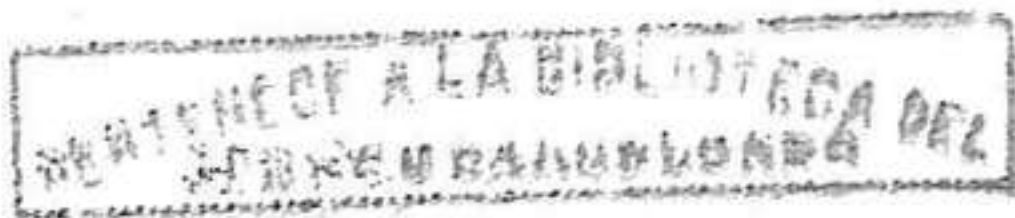
*Y armarem batalles
De fulles y flors,
Fresques de rialles
Y remulls de plors.*

*Fo t'en tir encara
Y no't puch ferí,
Y es qu'amor, avara,
No te vol per mi.*

EMILIA SUREDA.

Els perfums volan al cor...

Lletra d'A. de Riquer, Música de Joan Llongueras

(Del llibre "Amigolanes" d'en Alexandre de Riquer.)

XLVII

Ab sentelles

ven

Piano

p Els per-fums vo-lan al

el com las boy-r-nes del mar com el fe me rot de

- LXVI -

Handwritten musical score for the first system. The vocal line is on a single staff with lyrics: "com los vens del camp - - nar". The piano accompaniment consists of two staves with chords and moving lines. The music is in a simple, folk-like style.

Handwritten musical score for the second system. The vocal line has lyrics: "Cosa a te a las cas tu te paces por lo que su-ge". The piano accompaniment includes performance markings such as *rall* and *p*. The piano part features a series of chords and a melodic line in the right hand.

Handwritten musical score for the third system. The vocal line has lyrics: "mas pe-nas to-los ple-gas Des-olay-ran mis carate a tu - -". The piano accompaniment includes performance markings such as *pp* and *rall pp*. The piano part continues with chords and a melodic line.

Dedicatoria

del "Enrich d'Offerdingen" de Novalis

*Tu'l noble impuls has despertat en mi
d'entrar del mon en l'ànima profunda;
la teva ma, que'm pren y que'm deixonda,
me fa seguir p'el tempestós camí.*

*Al nin has ensenyat el pressentir
enduenté'l per la màgica encontrada,
tu ets amorosa y entenimentada
qu' al jove cor promous a un alt sentir.*

*¿ Què'm lliga encar' a n'aquest cos pesant?
La vida, 'l cor, son teus eternament.*

Ton amor en la terra'm va guardant.

*Per tu en mon art vull viure noblement;
tu, aymada, inspiraràs el meu accent
y vetllaràs tranquila en el meu cant.*

JOAN MARAGALL *trad.*

Haydé

*Ella va dir son nom; llavors la vella
que li era a la vora li va dir:—Per quin sant es?
Y respongué l'amiga ab els ulls riallers:
—Aixó ray, tant se val, la santa es ella.
Ella es la santa d'ella perqu'es bella
y Deu li ha fet la gracia de llensar llum entorn;
ella es el sol del seu propi jorn
y es de sa nit la estrella.
Y te la gracia al cos tant abundanta
qu'en ella naix y mor tot lo que fa,
ella es el cant, si canta,
ella es la dansa quan li plau dansar.
Y com que del dansar n'es tant amiga,
el meu seny la veu sempre que graciosament
ondula son bell cos sense fatiga
com creat en l'encís del mohiment.
Els meus ulls van seguintla mentres dansa
obedients al pas del seu cos bell,
y si reposa, tant em meravell
com si's trenqués la lley de sa criansa.
Mes 'llavors en la llum del seu mirar
y de ses galtes fortament rosades
y en les onades del pit al alenar
y'l repós de ses formes tant amades,
retrob el ritme que creguí perdut
y mon esprit per sempre s'hi reposa
com en una absoluta beatitut.*

*Ella de sa hermosura es generosa,
y me'n feu tot el do que jo'n volia:
m'ha donat sa paraula molt graciosa
alenantme d'aprop que m'invadia.*

*Y les mirades dintre les mirades,
el pit tot somogut, la galta ardenta...
parlàvem ab les boques inflamades
de qualsevulla cosa indiferenta.*

*Les paraules sols n'eran la musica
del gran voler que'l pit ens agitava:
jo resseguint sa cara... ¡tan bonica!
ella en mos ulls veyent com m'inundava;
y talment l'inundá l'ànima meua
de sa bellesa la potentia onada,
que al alsarme ubriach de vora seva
y sentintme privat de sa presencia,
jo no trobí en son lloch a ma conciencia
enduta per la forta rierada.*

Diades d'amor

I

*¡Quin dia avuy! Els camps ja son tots verts
y ella m'ha aparegut com novament
al bell atzar del dia, un sol moment
sos ulls com flors a sobre meu oberts.
El cel era seré y el jorn brillant,
el vent d'hivern tornava ventijol...
io me'n he anat pel jorn enlluhernant
a meditâ els seus ulls al bat del sol.*

II

*Tot'ella es una flô molt delicada,
una flô, ab ulls de flô y ànima en ells:
la seva veu com font en nit callada.
Fo os parlo d'ella com d'un vol d'aucells
que os fa mirâ al cel blau sens violencia
y os posa al front uns pensaments molt bells.
Fo d'ella no'n vull més que la presència
ràpidament al bell atzar del dia;
cada colp, del seu pas a vora meu,
me'n enduch la fragancia y l'armonia.*

III

*Ab la dolsa y tranquila criatura
me plau pensarhi quan el sol ja es post,
y guayto encar la transparencia pura
que resta llargament en la montanya
bella ab fredô, obstinantse enfront la nit...
Perque tot'ella es el ponent dolcíssim
d'un jorn puríssim que vol sê infinit.*

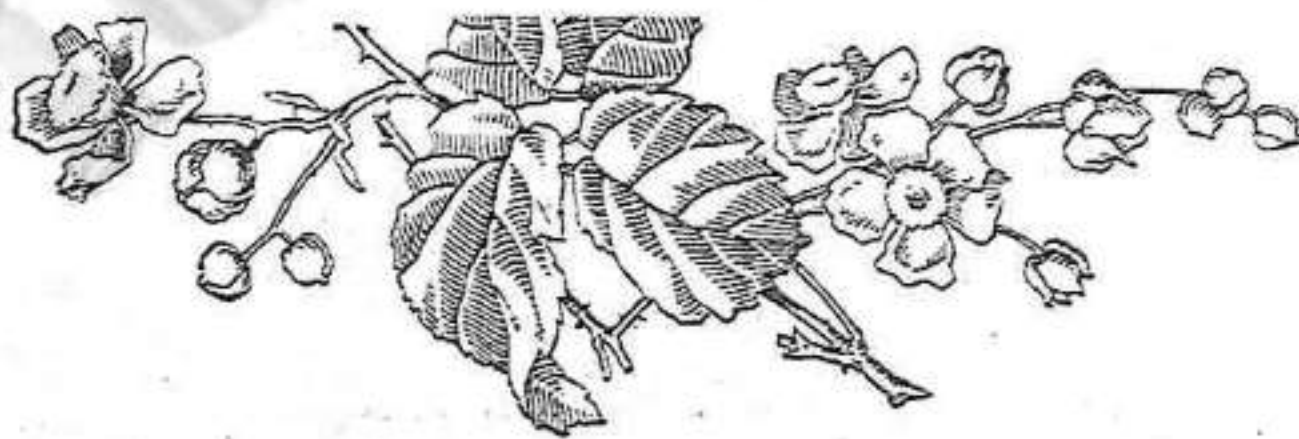
IV

*Avuy he vist qu'en sos costats de verge
porta un infant ab forta melangia
qu'he vist al fons dels seus grans ulls de verge...
He anat a meditarla en l'armonia
de ressons musicals plens d'una queixa.
Estava núvol, pró s'ha alsat el dia...
Ella porta un infant en sos costats
y els seus ulls n'están com enllühernats...
Els ressons musicals plens d'una queixa
diuhen l'infant qu'en sos costats s'agita:
la gran dolzor del cel es la mateixa
dels seus ulls, feta immensa e infinita.*

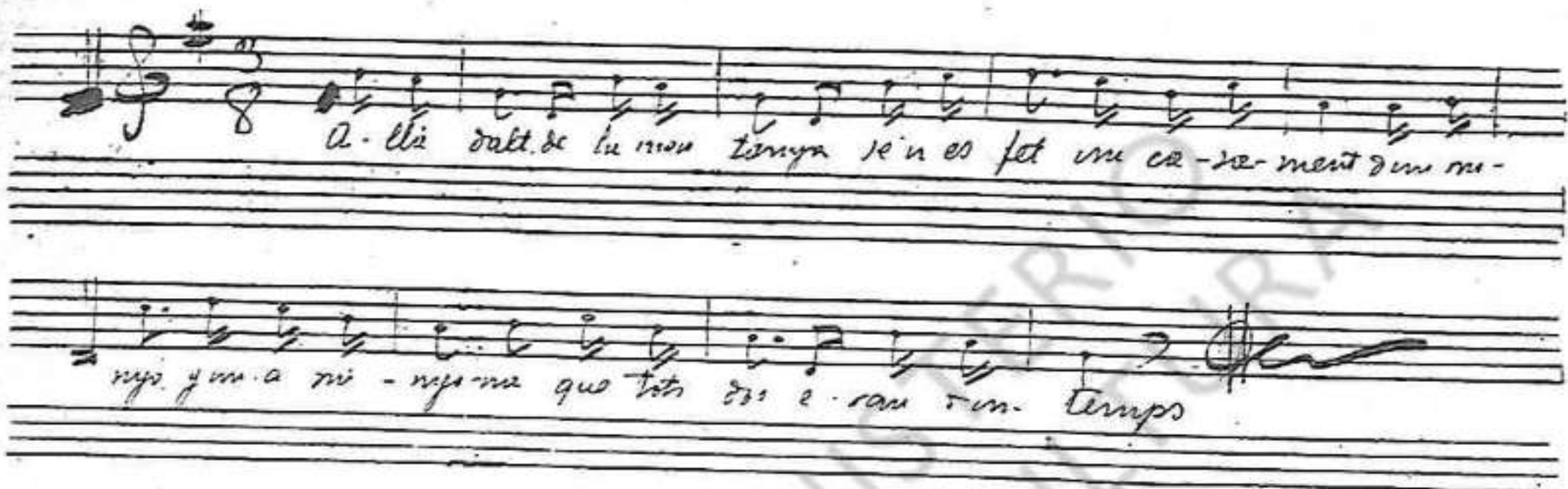
V

*Tot l'estiu l'he anyorada dintre'l cor
y ara l'han vista els ulls que resplandia
ab el novell infant ja al bras, y fort.
L'he vista molt de lluny a plé mitjdía:
ella alsava l'infant devant del sol
y el besava en la llum que'ls revestia.*

JOAN MARAGALL.

El casament

Aqui dalt de la montanya
se n'es fet un casament
d'un fadrí y una minyona
que tots dos n'eran d'un temps.

Adios, cara bonica
quin color de rosa tens,
la qui te color de rosa
no li faltan pretendents.

Si la n'encontri soleta
el matí de Sant Mateu
que plorava y derramava
llàgrimes de sentiment.

—Qué plores, cara bonica,
qué plores amargament?

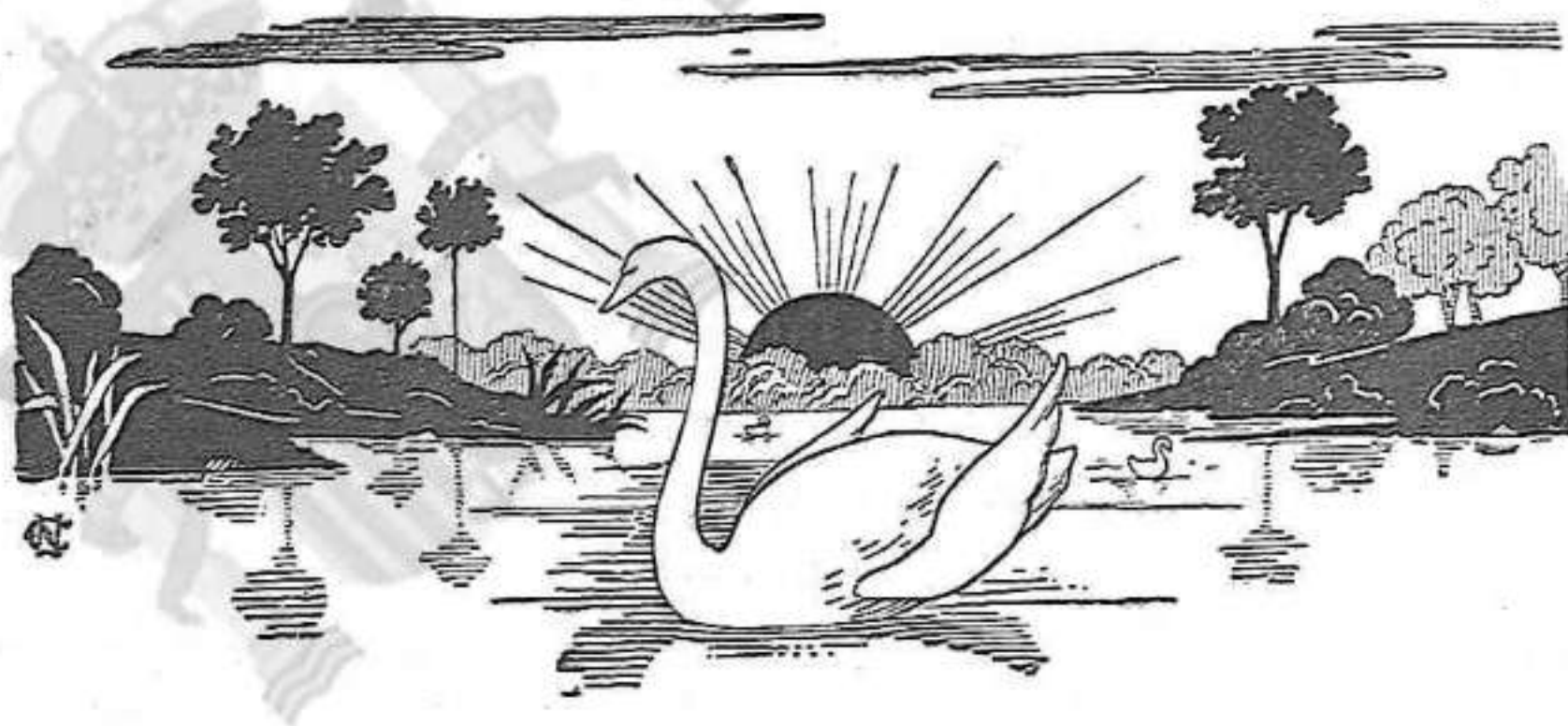
—El meu pare y la mare
que no volen que'ns casèm.

—No ploris, cara bonica,
que tots dos ens casarèm,
ens n'irèm a Barcelona
ningú no hi coneixerèm.

tu't llogarás per criada
y jo per mosso de peu;
dels diners de la soldada
una botiga en pararèm.
Dels diners de la ganancia
una casa comprarèm,
una casa de tres pisos
y al més alt ens estarem.

Adios, cara bonica
quin color de rosa tens,
la qui te color de rosa
no li faltan pretendents.

Tramesa per JOSEPH CARNER.

Germanor

*Dues amors que'n fan una
no les cal descompartir.*

M. AGUILÓ.

*Li deyen per lo blanca y per lo bella
la perla del casal
quan, de l'antiga soca flor novella,
s'obria matinal.*

*D'un comte poderós única filla,
son pare, foll d'amor,
al mirarse en los ulls de sa pubilla
cobrava nou valor.*

*Les aus de cant, les flors més enciseres
tenia a son palau:
tenia joyes, patges y cambreres;
mes no del cor la pau.*

*Pau no'n tingué, des que trobà, sorpresa,
un cor germà del seu...
La ditxa anava ab ell; mes sa escomesa
ja fou l'etern adeu.*

*Gentil donzell era vingut al poble
cru desterro a sufrir.
De l'ànima tan sols ell era noble
y ella ho sabé llegir.*

*Sabé l'història d'ell, entreteixida
de penes y dissort;
y hauria dat tresors d'amor y vida
per compartir sa sort.*

*Mes jay! que sa noblesa d'alt paratge
alçava doble mur
entre ella y el donzell d'humil llinatge
desventurat y obscur.*

*La jove, presa dins el mur terrible
hi va amargar son plor:
conexent qu'estimava un impossible
tancà son pobre cor.*

*Quàntes voltes la flor de l'esperança
es flor qu'el vent s'en dú,
causant a l'esperit una mudança
que no comprén ningú!*

*Tal ni'n prengué a la jove. Ses fatigues
ningú se va explicar:
sols una d'entre totes ses amigues
consol li pogué dar.*

*Foveneta modesta, sense gales,
nascuda en llar humil,
àngel visible en tot, fora en les ales,
tan bona com gentil.*

*Era un ser dels qu'axamplen la volada
pe'l mon del sentiment,
que porten més consol dins sa mirada
qu'un raig de sol naxent.*

*No essent que sa pobresa conexia,
haguera somiat
ab s'amor consolar l'amarga via
del jove desterrat.*

*Y son viure era trist, sense una estrella
del anyorat conhort;*

*però, com era un àngel la donzella
se conformà ab sa sort.*

.....
*¿Qué hi fa que les paraules no il·luminen
del cor los íntims fulls?
Les ànimes germanes s'endavinen
ab lo mirar dels ulls.*

*Axí les dues joves no's digueren
lo que les feu patir;
mes una en l'altre el viure confongueren
dins un mateix suspir.*

*Perduda en aquest mon tota esperansa
de millorar de sort,
trobava cada una en sa semblansa
un bàlsem de conhort.*

*Y ab tal vincle llurs ànimes estretes,
d'amor l'abre esquexat
va florir per les dues jovenetes
flor doble d'amistat.*

*Y per llarch temps estranya simpatía
agermana dos cors,
malalts d'una mateixa malaltía,
lliris que'l cel nodria
a la font pura d'uns meteixos plors.*

MARÍA ANTONIA SALVA.

La minyona de Solsona

Handwritten musical score for the song 'La minyona de Solsona'. The title is written in cursive at the top. The music is written on four staves. The first staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The lyrics are written below the notes.

u - na can - ço vull can - tar no hi ha molt que n'es - dic -
- ta - da D'u na min - yo - na que hi ha a Sol - so - na a - po - seu - ta - da
Bon a - mor a - deu - si - au co - lor de ro - sai de gra - na .

Una cançó vull cantar
no hi ha molt que m'es dictada,
d'una minyona que hi ha
á Solsona aposentada.

5 «Bon amor adeusiau,
color de rosa y de grana.»

Que enamorada se n'es
d'un soldat dragó d'Italia;
9 son pare díu que no ho vol,
ni tampoch la seva mare.
Quant el seu pare no hi es
al dragó l'hi dona entrada.

13 Un dilluns al dematí,
á principi de setmana
ell baixava carré avall
un llaút d'or puntejantne;

- 17 aixís qu'es á mitj carrer
ja'n gira los ulls enlaire,
ja la veu en el balcó
soleta qu'es pentinava,
21 esclarint son cabell ros
que com el sol brillejava
ab una pinteta d'or
y un escarpidor de plata.
25 Ab el signe qu'ella'm fa
coneix que no hi ha el seu pare;
ja me'n pujo escala amunt
com si fos amo de casa.
29 Si l'en trovo sobre'l llit
sobre'l llit que sospirava.
—Deu vos guart la dolça amor,
color de rosa boscana.
33 y ella'm díu:—Adeu, clavell
cullit á la matinada.
—¿De que plorau dolça amor,
de que estau tant enutjada?
37 —Be m'apar qu'en tinch rahó,
que m'han dit que us en anavau;
que os anavau á embarcá
per tornarvos á l'Italia.
41 —No us creguesseu vos aixó,
que no ho faré pas per are,
que avans jo no us deixaré
primê el sol del Rey me falta,
45 primer s'assecará el mar
y els peixos n'irán per l'aire.
A les vuit hores de nit
lo també toca á la marxa,
49 á les nou hores de nit
lo dragó á cavall pujava.
Quan es á dalt de cavall
fica la má á la butxaca,

- 53 se'n treu une bossa d'or
ab un cordonet de plata.
—Preneume la bossa, amor,
la tindreu per recordansa.
- 57 Mentres están enrahonant
en sent tocá á generala,
al punt de la mitja nit
lo dragó ja s'embarcava.
- 61 Quan es estat embarcat
ja l'hi ha enviada una carfa.
—Consolauvos, amor meu,
ma dolsa rosa boscana,
- 65 tant perfecta á los meus ulls
que en lo mon no n'hi ha d'altre.
Quan la comensa á llegir
alló son sospirs y plantas,
- 69 quant l'ha llegida del tot
en terra es caiguda en basca.

PERTENECER A LA BIBLIOTECA DEL
MINISTERIO DE CULTURA

Goigs de Sta. María Magadlena

*Oh Santa hermosa, tan plena
De conhort pe'l pecador!
Guiarnos joh Magdalena!
Per la vía de l'amor.*

I

*Si ja'l dimoni, retuda,
Un temps jay! vos possehtí,
L'amor de Deu vos trasmuda
En puríssim xerafi.
¡Qui del pecat fes esmena
Pera sempre ab tal fervor...
—Guiarnos joh Magdalena!
Per la vía de l'amor.*

II

*Als peus de Jesús postrada,
Besantloshi, derramau
Plors y essencia perfumada,
Qu' ab los cabells axugau.
La carà ne román plena
D'exemple y de bon olor...
—Guiarnos joh Magdalena!
Per la vía de l'amor.*

III

*La millor part heu triada,
Com ho diu el Bon Jesús;
Y baix d'Ell extasiada
Fa no pensau en res pus.
Beveu com en rica vena
La paraula del Senyor.,
—Guiaunos ¡oh Magdalena!
Per la via de l'amor.*

IV

*Llàtzer, mort de quatre dies,
Per vos germana reviu.
Prop ja de les darreríes
De nou a Jesús ungiu.
L'amor fins vos encadena
A la creu del Salvador...
—Guiaunos ¡oh Magdalena!
Per la via de l'amor.*

V

*Al sepulcre tota sola,
Plorant heu perseverat;
Y més prest vos aconsola
Jesucrist resucitat;
Als Apóstols duys l'estrena
D'aquesta nova claror...
—Guiaunos ¡oh Magdalena!
Per la via de l'amor.*

VI

*¡Oh sortada pecadora!...
Vos du sempre al costat seu
La qu'és dels Angels Senyora,
La Verge. Mare de Deu.
¡Ah! nostra esperansa alena*

Mirantvos en tal honor...
—*Guiaunos joh Magdalena!*
Per la via de l'amor.

VII

Entre roques solitaries
Los anys darrers hi passau,
Y en fervoroses pregaries
Entr' Angels vos elevau.
Per fi, mérits a balquena
Vos premia l'Amador...
—*Guiaunos joh Magdalena!*
Per la via de l'amor.

VIII

Penitenta la més fina,
Desde l'altura dels cels
Vessau l'urna alabastrina
De les llàgrimes fehels.
Brillau sobre'l mon serena
Estrella del pecador...
—*Guiaunos joh Magdalena!*
Per la via de l'amor.

MIQUEL COSTA Y LLOBERA, *Pbre.*

MINISTERIO
DE CULTURA

BLANCAFLOR

cant popular

armonisat per la escena

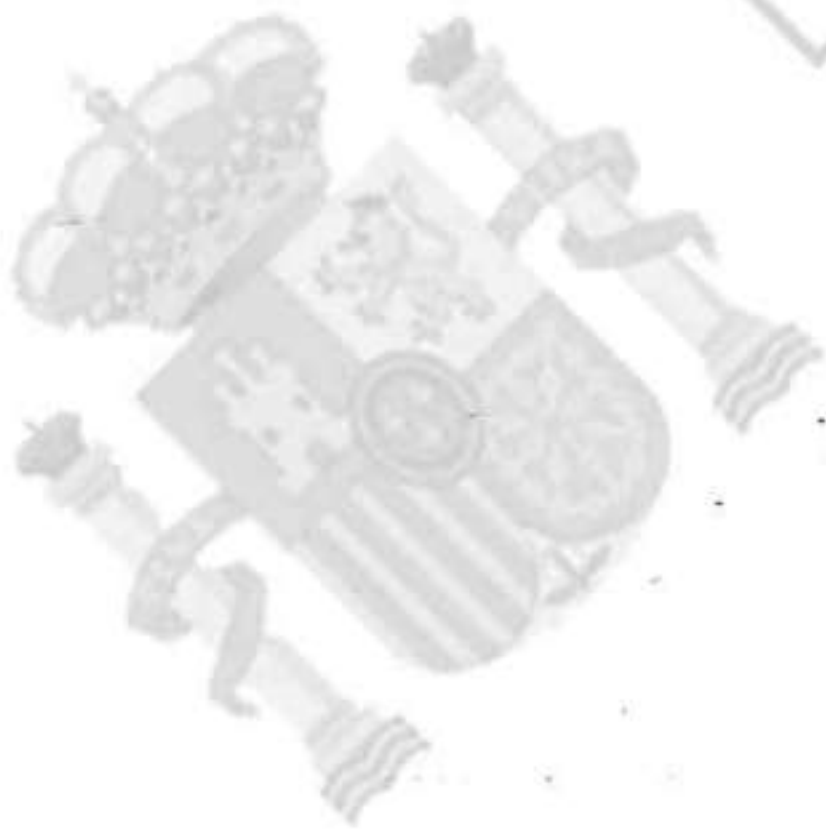

Estrenat ab fracás la nit del 30 de Janer de 1899

En lo Teatre Lírich de Barcelona

sessió VI del Teatre "Intim"

MINISTERIO
DE CULTURA

Al Sr. Joseph Carner

Distingit amich: molt me complau la vostra pensada de publicar la meva *Blancaflor*, y permeteu que vos en dongui les mercés més sinceres. Tant més content m'ha fet, quant no podia ni de molt lluny, pensar qu'existís qui pogués encar recordarse d'*aquesta pobre dama*, quant no fos, per ressucitar el xáfeh d'improperis o el de rialles de sátira barcelonina que va provocá durant la nit del seu estreno.

Vos també hi erau present, segóns are he sabut, y aixó hem maravel·la doblement, perque un se'ls te tant contats els pochos y escassos qu'están d'acort ab lo que tothom rebutja, que a cada un d'inesperat que se'n presenta, la sorpresa's fa més gran, o millor dit, més agradable, y tota manifestació d'agrahiment queda raquítica al costat del veritable sentiment que la ocasiona.

Si jo vaig ser valent al representarla, no'n sou pas menys vos al publicarla, perque hi han coses, quin únich nom esvera, no tant sols als que's creuhen haberles fallades ab acert, sino fins a molts (per no dir a tots aquélls) qui ni saben de que's tracta. Aixó es la forsa de la reputació, aqueixa forsa que tanta'n te entre nosaltres. De quelcom qu'hagin encertat, ben aviat se'n fa *cosa corrent*, de quelcom que no encertem (o que aixís s'ho pensin) ens en resta un estigma, qu'en la nostra Barcelona be se'n podria dir *marca de fàbrica*.

Aquí, molta gent dels que's proposan fer y ser pe'l seu propi esforç, no se'ls coneix pel seu nom, sino pe'l d'alguna obra que no hagi complascut al supréu tribunal del públich. La nostre gent que no te noció perfecta de lo que representa ser el fet de produhir, no pot per lo mateix, criticar baix un punt de vista sa, que admet tota discussió, tota suposició,

tot criteri y en consecuencia tota reprobació. Aquí tothom es creu jutje infalible y a cambi de bonas rahóns es te per tota explicació la rialla vulgar y la frasse grossera tornada *xiste*. Aquí'l que's presenta resolt a explicar lo que sent o la que fa, deu parar grant conte en no discrepar de lo que ja constituheix cosa acceptada, y en cas contrari, corre'l perill de ser durant mesos. o un any, o dos, el motiu no de discussió y sorpresa, sino de sorpresa y sátira inculta, com si diguessim un primer premi d'excentricitat pretenciosa.

May ne passarém cap altre de nit com aquella; el prólech aquí adjunt no va ser pas prou per posar al corrent al públich, pera arribar a gratar en lo més fondo de sa sensibilitat, per explicar lo que jo volía, quina voluntat quant menys era d'agrahir (o m'ho penso). Estava escrit: allò havia de fer riure.

A l'ocasió de tot aixó qu'os conto, no puch pas dirvos a punt just com se'm presenta viu el recort d'aquella somoguda sessió, y haig de fer grans esforços per no deixarme anar cap a un relat que potser no més resultaria interessant pera mi. Puch dirvos (y aixó prou deviau véureho vos mateix) que com jo vareig ser testimoni del desagrado del próxim envers quelcom meu, no ho ha sigut ningú més, (1) y cregueu que aquell desagrado tenia pera mi una transcendencia, que ben pochs dels manifestants varen ser capassos de pendren la mida. No'm refereixo pas al disgust que un sempre se'n endú en cassos semblants, sino perque ab ell, hi venía aquella nit una alenada de decepció, envers un nou camí, com l'entrabanch en la correguda. Jo m'havía fet l'ilusió que la meva *Blancaflor*, sería rebuda ab cert goig y bona mostra de sorpresa plascent, y qu'ella podria ser la fita del *Teatre Popular*, qu'aquella nit ab ella inaugurava, cregut que hauria sigut prou sa presencia, per despertar entre'l nostre públich una fam insaciable d'aquesta mena de teatre, quina finalitat hagués sigut la divulgació y engrandiment de les nostres llegendes, la tasca de cercar l'emoció en el reflex de l'ahir fet avuy per eternisar-lo adorant-lo; la tendencia a sublimarnos per medi de la expressió senzilla, la inclinació a l'hermosura, l'aspiració a la bondat... y no va ser pas aixís. Els remors de rialles a punt de tornarse broma *de tendido*, el va-y-ve de xavacanes expressións que lluny de constituir opinió envers lo posat dalt l'escena, la deixa formara clar dels que las emiteixen. !

(1) Jo desempenyava un paper en la representació escènica.

Devegades penso qu'es tant costós ser públich bo com bon autor. El públich es creu que no te d'aportar may res a l'obra que presència, y que la forsa de la mateixa (que per cada individu, en te més com més s'apega en el seu gust viciat) te per ella sola la missió de ferlo escoltar sense ganas, fins al punt de cridarli més l'atenció que'l diari de la nit que te entre mans, o la dama que tracta d'acostarse al aussili d'uns vidres multiplicadors. Y aixó no ho tenim may en conte, malhauradament pera nosaltres, ho veyém del tot al revés, y tenim sempre una falsa confiança ab el públich com a complement de l'obra nostra. *Ell entendrà, ell's farà càrrech, ell descobrirà...* en una paraula, creyém encar ab sa bona voluntat, y'ns descuidém de pensar que quant l'individu's torna massa, passa a ser quelcom d'inconegut e indesxifrabre, y que la bellesa de la massa es absolutament idéntica a la del núvol; de tal manera cambia de color o de llum, de tal manera pren formas diverses y oposadas per el bufar d'un vent secret, de tal manera per entr'ell, s'espitlla'l raig de sol o porta aigua, pedra y aixordadora tronada.

Perdoneu si m'hi estés més de lo que calía. De les hores ensá no havia may tingut ocasió de fer una lletra com aquesta, y no més per aixó teniu d'escusarmho.

Are, lo que sí os vull fer constar, segur de la vostra alegría, es que tot alló no va constituhir pera mi, lo que se'n sol dir un desencoratjament, y crech darne probes. Penso com pensava, y confío cegament ab els elements de públich qu'are avensan. Tinch d'aixó qu'os conto una mostra clara. Ans d'anarmen a Paris, parlo d'uns dos anys o més, vaig dar a la *Fopular Catalanista*, una conferencia sobres el *Teatre Popular*; en la que després d'exposar el meu criteri respecte al tal teatre, que forma part principal de la meva obra, llegia com demostració la *Blancaflor*, que va ser escoltada y molt ben rebuda per una colla de jovens de divuit a vinticinch anys. Alló va dar-me'l to. No era aquell públich de la mena d'aquell altre qu'hem parlat, qu'en junt omplía la sala d'aquella nit trista (?), era gent que puja, que ha sabut flayrar les flors amagades que al entorn de nostre bressol varen arrelars y que no treurán brostada fins que'l nostre esfors las fassi flors evidents, y al revés d'aquell'altra nit, aquésta va ser per mi nit d'esperances, y vaig véurer clar que tot lo passat queda perfectament esplicat ab tres paraules encoratjadores: *no era hora*.

El día que volgueu, puch llegirvos l' *Estudiant de Vich*; aviat aca-

baré la *Presó de Lleide* ab tres actes y el títol de *Princesa Marguerida*, y fent extensiu el plan a la llegenda Universal, tinch entre mans alguna altra cosa, que no os anuncio per por de sorpéndreu massa.

Perdó encar p'els deu minuts qu'he robat la vostra feyna, y no vull acabar sens fer constar l'agrahiment que guardo envers l'Enrich Granados, qui per culpa meva, aquella nit va córrer par ellas ab la sort del qui vos escriu. Tot plegat fa content recordarho, perque un s'adona que el convenciment de les creencies fa de la vida dels homens petites eternitats. El temps no passa y es molt hermós trovarse sempre el mateix, de cara sempre a las grans aspiracions.

Mercés per tot.

Vostre de cor.

ADRIÀ GUAL.

Barcelona 27 Abril 1904.

Conferencia-curla

Servint de prólech

Fou llegida per en Joseph Pujol y Brull, la nit del estreno

Feya temps qu'hi pensaba jo en fer quelcom aixís; no se perque com entre boires amoixaba la concepció d'una obra d'art que fos flor de la nostra terra, d'aquesta terra modesta y entristida, la dels cants llagrimosos y riallers. Sense forma ni color precís voltava dintre meu y revifava en mí les *nons-nons* de tants anys enrera, engrandides per la mateixa tristor que porta en sí el recordar coses passades, hores de pau y d'infantesa, fonts del pervindre. D'allá ens ve tot a nosaltres. Al recordar aquells temps, despertan les cançons endormiscades, que ab orella d'infant, pura encare als sorolls atabaladors de la vida, varem recullir dels mateixos y amorosos llavis de la mare, el compás d'un bressol que trontollave, o al gronxament de la falda, entre petons y abressadas. D'allá ens ve tot. Passém després un temps en el que tot sembla esborrarsens, la edat de la crescuda, aquella en que lo que compon el *nosaltres* va trevallant a la quieta per manifestarse mes tart cap un cantó determinat o un altre, y un cop passada aquesta edat, com després d'un llarch repós, despertém a la vida del recort. Es a les hores. o mes ben dit, es are quant comensa tot a pendre forma. Aquelles melodíes sentides sense sentirles a manera de remor amorós qu'ens adormía y ens despertava, avuy tornan a nosaltres ab certa magestat d'amigas íntimas, y descubríem en elles tot un sens fins de finesas y entendriments que les enrobusteixen; sens fan adorables per la suavitat ab que ens parlan de *a les hores*, de aquell *a les hores* tant plá y tranquil com un prat de somnit, y al igual que ses notes entran poch

a poch, pera trucar a lo mes enfondit de la nostra ánima, els personatjes que les motivaven prenen també una certa vida, vlda de resucitats que sentím parlar mentres es mostren com a fantasmes que son d'aquell mateix *a les hores*.

Ab pas d'espectres caballers y dames ens passen pel devant y els mirém embadalits, perque en ells ens hi veyém nosaltres mateixos. Son un aixám de coneguts de temps, que sentíen lo que sentím. Son retrats de les nostres mateixes ánimes, engalanades ab bonichs, que's mouhen colorits a la lluíssó de l'or y l'anticuela, als plechs senzills de la seda blava y verda, caras ab march de rissos y flonjes cabelleres, que passen; passen y van passant tot enviandnos petons fidels, deixant al pas de son rosech camí de recordansas y d'ensomnis.

Y que ingrats que son tots aquells que no veneran el recort d'aquets espectres, y mes que ingrats, quína pena que fan privats, com se troven de aquet plaer suau, qu'endolceix el viure!

Jo que tan m'els estimo aquets recorts; jo que penso que tot lo que s'estima es per venerar y per adorarho, a ma pobra manera he volgut resarhi, he sentit una forta devoció envers d'ells, y com que cadascú per resar be ha de ferho com pot y com sent, vaig pensar en oferir al recort adorat dels temps d'infant, alguna cosa que fos meva, alguna flor que jo la cullís en lloch que ningú hi passés, y ella es la meva obra.

A les hores vingué l'escullirla, totes son bones y despertan igual la fam d'adorarles les cansons de la terra, pro a mí em convenía a mes de tot, una canso que'm permetés fer lo que jo pensava y aixó va obligarme a regirar y buscar molt ans de decidirme a empendrem la tasca resoltament.

A la fi, y després de molt buscar y molt pensarhi, en un dels llibres de la colecció que de cansons de la terra te en Pelay y Briz, vaig trovar la *Blancaflor* que reunía per mí totes quantes condicions m'eran precissas y convenientes pera posar en práctica el plan meu. Altres versions ne vaig trevar també, pro com siga que quasi totes seguíen pel mateix camí, vaig decidir servirme fidelment de la primera citada, ja que reunía, entre altres coses, una senzillesa admirable y perfecte que s'avenía molt be ab el meu modo de pensar.

(1) Seguint després punt per punt la mateixa teoria qu'en el *Nocturn* expressava, vaig comensar l'obra desenrotllantla de la manera qu'es podrà veure seguidament, y tant de bó qu'ella despertés en l'ànima de qui la llegesca o l'escolti realisada, tot aquell interés que jo hi sento, fill d'una bona fe, quant menos que no la envejo a ningú; y aquesta bona fe ve d'un amor, d'un amor que sento pe'ls cants de casa nostra, que vol dir amor a la mateixa casa.

Jo la veig la canso popular, sí, la veig; es una dona jove de cabells ni rossos ni negres, una dona d'ulls blaus lligada en un arbre, a la cima mes alta de la mes alta montanya de Catalunya, lligada ab eures a un arbre vell y robust, de branques cargolades d'arrels que com á serps inmóviles enrotllen els peus de la captiva hermosa, y d'allá estant, els cabells anantli al aire, mirant ensota les planes catalanes arreplechs de cases arrupides, captiva d'anys y anys sense embellirse, que ha vist rebolcar tantes passions en sots d'ella, les recorda plantiva, y entre sonris y llágrimes les canta al acompanyament del aire que la besa, y sos cants, arrels avall del arbre suntuós, fan cap a les serres, de les serres a les valls, de les valls a la plana y fins al mar corren y corren y fan níu en les ànimes entranti bo-y barrejades ab l'aire qu'es respira, y de les ànimes estant arriuen a flor dels llabis, escampantse pe'l mon. Es ella, l'àngel dels bressols, la confidenta dels enamorats, la guarda secrets de tot un poble, que plora y riu per nosaltres, que se fa estimar tal com si fos la mare.

Aixís la estimo y la veig; per aixó y res més he fet lo que he fet.

11 Agost 1897.

(1) Referintme á la teoria musical del drama parlat, ó siga á la del desenrotllo de motius inicials. No s'usan aquí els *signes d'expressió* en aquella obra posats en práctica, per ser de sobres coneguda la cadencia popular.

Personatjes

Un grupo de pagesos dels nostres temps, compost de:

DOS HOMES DE MITJA EDAT, (*un a'ells canta*).

UN VELL.

UNA DONA DE MITJA EDAT.

UN JOVE.

UNA JOVE.

UNA ALTRE JOVE, (*canta*).

DOS BAILETS.

Llegenda

BLANCAFLOR.

EL BON MARINER.

COMPANYA 1.^a

COMPANYA 2.^a

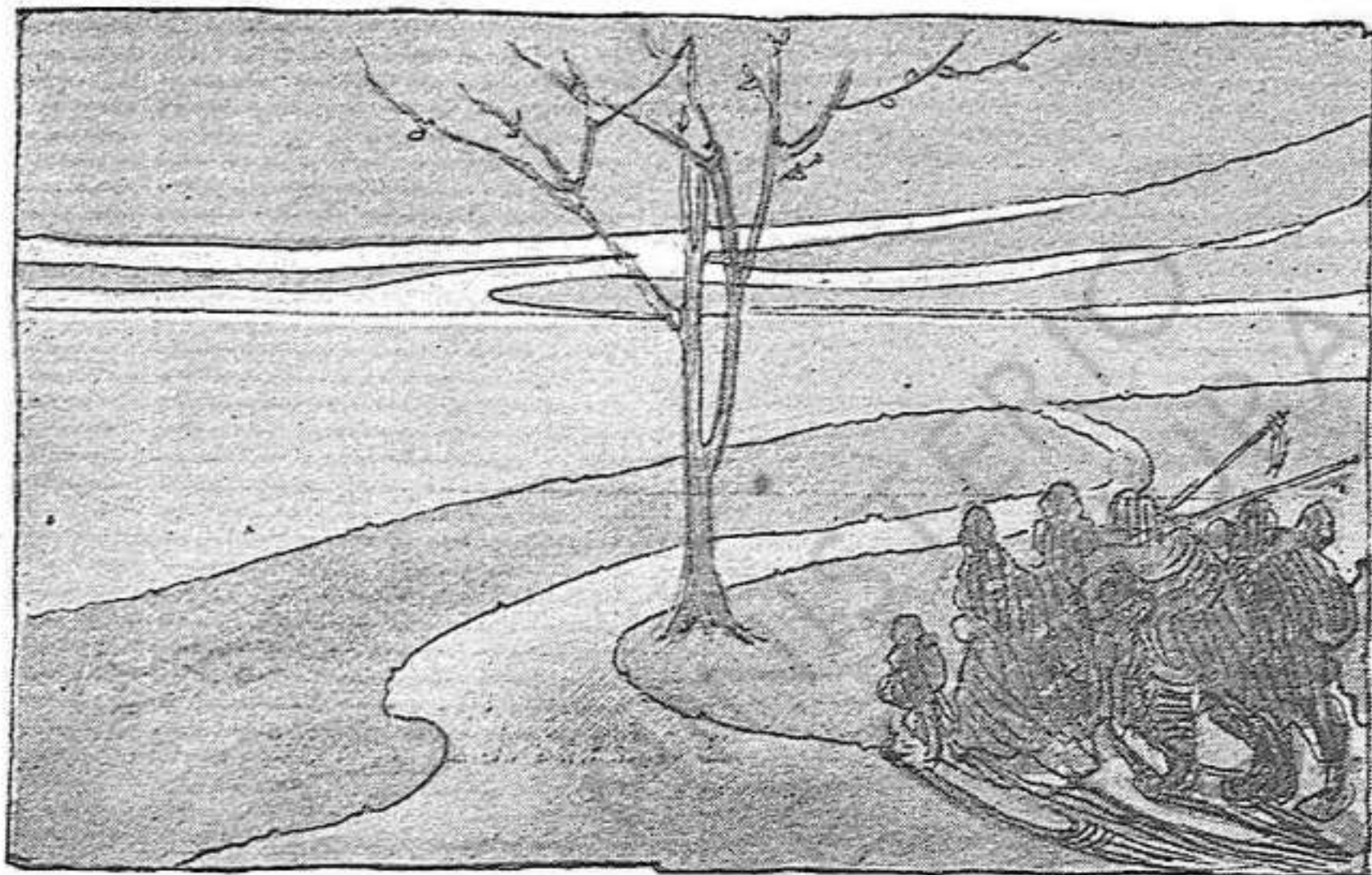
Fou desempenyat la nit del estreno per la Srta. Clotilde Domius, Srtas. Guitart, Senyoreta E. Baró, Srs. Gual, Delhom y Bataller.

Orquesta baix la direcció d'Enrich Granados, autor de la música que acompanyava fragments de l'obra.

La decoració era de l'Olaguer Junyent.

PERTENECENDE A LA BIBLIOTECA DEL
AYUNTAMIENTO DE MADRID

ESCENA

Al comensar completament sola. Se sent llunyana la cansò de la *Blancaflor*, cantada com se veurá indicat en el lloch corresponent.

Poch á poch s'apropa la cansó fins que passen tot cantantla per la escena el grupo de pagesos del die, compost com sabem que ho es. Van carregats d'eynas, cistellas ab menjar y sacas vuides. Passan poch a poch tot cantant y al temps que diu el xicot jove a la xicota jove que va més endavant

XICOT

Pero per qué?

XICOTA

No m'atavalis més, déixam estar!

XICOT

Tens un geniot també, vés que sabia jo,

XICOTA, ab mofa

Pobret!

XICOT

Deixo estar; no t'hi enfadis

XICOTA

Calla't dich.

Beneita també!

Al dir aixó ja han passat. Se sent la conversa d'ells més apagada y la cansó va allunyantse.

Ha quedat a la escena y a la vora d'ont han desaparecut els altres, un dels bailets lligantse la espadenya.

De dins estant se sent la veu de una dona que diu cridant, d'un crit llarch y llunyá.

¡Toneet!...

BAILET

Me lligo l'espadenya.

La dona de dins y més lluny.

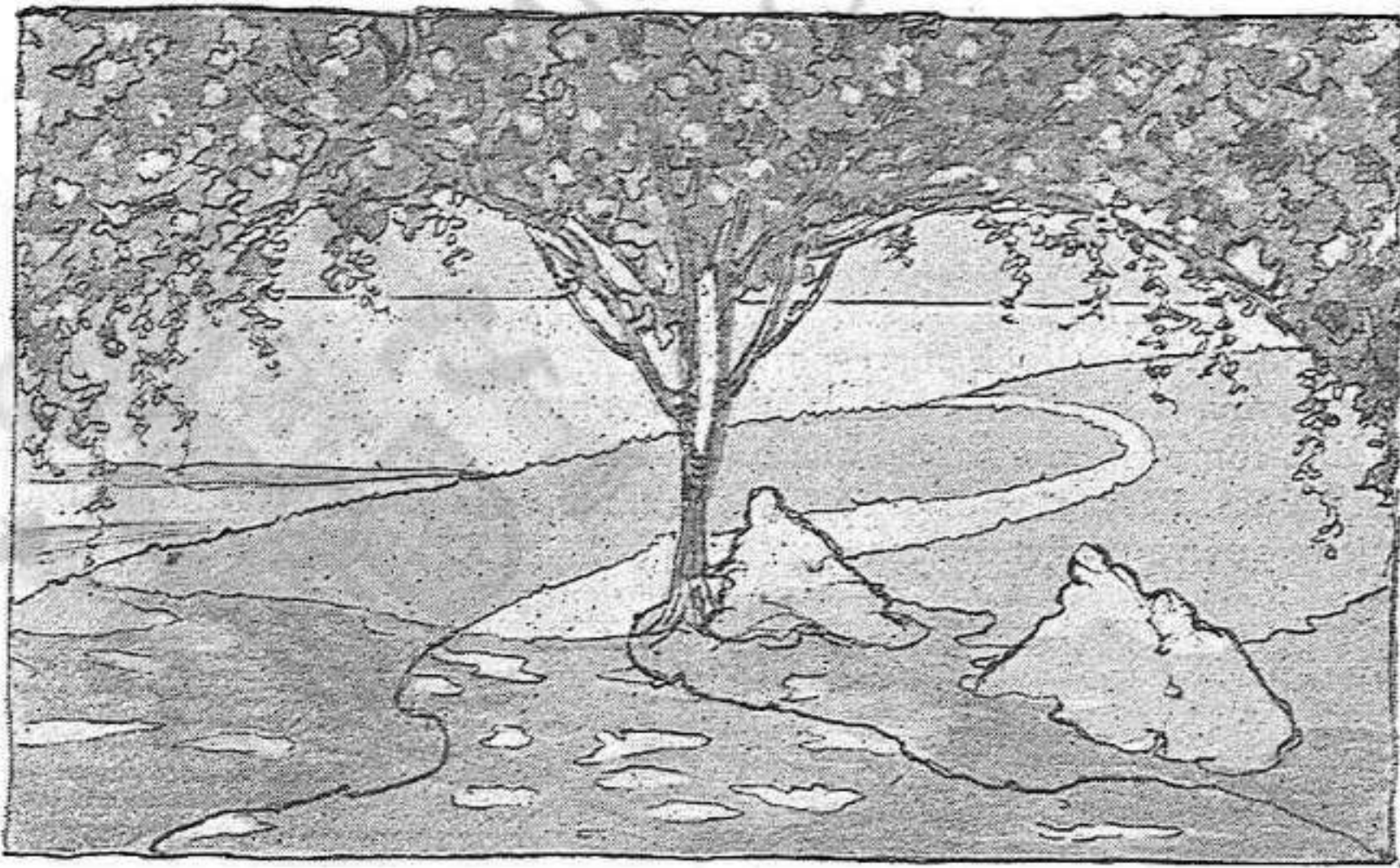
DONA

Arría, arría.

BAILET, anantsen corrent

Ja vinch.

Ha desaparecut. La escena queda completament sola, y al temps que la cansó's pert, se transforma tot d'un modo molt suau quedant tal com marca aquet dibuix.

Sota l'arbre de la menta apareix Blancaflor una mica apartada de ses companyes, tot brodant trista.

Les dugues companyes més a primer terme brodant també. La cansó encare se sent moltíssim lluny fins a pérdrers, al temps que Blancaflor diu

BLANCAFLOR, per ella
¡Ay bon arbre de la menta,
tu n'ets l'arbre del meu cor,
si quan ell torna soch morta
párlan tu del meu amor!

Segueix brodant. Pausa. La companya 2.^a
deixa de brodar, y mirant a Blancaflor diu a
l'altre.

COMPANYA 2.^a

Avuy sembla qu'está trista.

COMP. 1.^a

Ja van set anys que ho está.
No la miris; si ho repara
l'hi fa ganes de plorar.

Pausa.

COMP. 2.^a

Fem veure que treballávem?

COMP. 1.^a

Fes com qui no l'ha mirat.

COMP. 2.^a

Contaré alguna rondalla;
tal volta l'alegrará.

Pausa curta.

Desde dalt de son castell
mirant al riu
mirant al riu,
a les nines que s'hi banyen
lo senyor diu
mirant al riu :

La que a mi'm vulga estimar
jo n'hi daré
jo n'hi daré
joyes riques y palaus
si es que'm vol bé
jo n'hi daré.

Les nines que son al riu
ja l'han mirat
ja l'han mirat

y al véurel tan rich com es
l'han envejat,
ja l'han mirat.

Y si'l miran y somrihuen
fingint amor
fingint amor
no als cabals y belles joyes
sino al senyor
fingint amor.

Una sola n'ha quedat
que no'n diu res
que no'n diu res.
Ja l'ha vista'l gran senyor
bella com es
que no'n diu res.

Ja l'ha vista y l'ha cridada
vínam assí
vínam assí,
tu m'estimas, perque callas;
jo't vuy per mi,
vínam assí.

Pausa.

BLANCAFLOR

¡Ay companyes mes companyes
y qué contentes qu'estéu.

COMP. 2.^a

Més contentes n'estariem
si vos ho estessiu més.

BLANCAFLOR

Contenta no puch estarho
y aixó bé prou ho sabeu;
ho diheu per alegrarme
y potser més pena'm feu.
Passo molt temps, fa set anys,
* sota l'arbre de la menta,
brodant prendas de valer

per la filla de la reyna.

Also el cap y veig la mar
sempre tant sola y blavenca:

* no porta fustes ni naus
ni de retorn cap galera,
mentrestant que jo m'estich
sota l'arbre de la menta
esperant mon bell senyor
que fa set anys que l'espero.
Set anys fa que's va embarcar,
set anys que per bon recort
* una trena li vaig dar
y també un anellet d'or;
els cabells prou han crescut
d'ensá el temps que no l'he vist,
pero'l cor no s'ha mogut
d'hont se troba fosch y trist,
y fins qu'aprop el tindré
afligida, afligideta,
y fins qu'aprop el tindré,
afligida n'estaré.

COMP. 2.^a

Deu ser bonich anyorar,
quan lo que s'anyora es bo;
jo m'hi voldria trobar
aixís com os troveu vos.
Moltes voltes he somniat,
follies que no vull dir
qu'en el camí m'han posat
de l'anyoransa sentir;
y al despertarme després
y veure que no es veritat,
m'he sentit com si'm manqués
un no sé qué, no anyorant.

BLANCAFLOR

¡Ay companya, ma companya:

no saps pas be lo que dius:
el qu'anyora viu ab pena
y te sempre'l semblant trist;
y tu qu'are ets tan hermosa
perque tant sols per tu vius,
si anyoressis coça aymada
ton semblant fora pansit,
ta boca cap-vall torsada
y l'esguart ennuvolat
el sonrosat de tes galtes
semblaria un camp nevat.

COMP. 2.^a

¡Ay senyora, ma senyora,
ves per qué diheu aixó!
Si la lletjó d'anyoransa
fa tornar tal com sou vos,
puig per més qu'esteu plorosa
y teniu el semblant trist,
per mi més que ans sou hermosa,
que torna hermós el sufrir;
si la lletjó d'anyoransa
fa tornar tal com sou vos,
anyorament jo voldria
per ser tant lletja com sou.

BLANCAFLOR

No ho vulgues, que l'anyoransa
es un mal que va matant.

COMP. 1.^a

El qu'anyora y te esperansa,
més petit es el seu mal.

Pausa.

BLANCAFLOR

¿Tu ets qui parles? tu callaves,
y are parles tot d'un cop?
Lo que ara dius, ma companya,
prou te ve del fons del cor.

COMP. 1.^a

Vos teniu l'aymant, senyora,

— C —

en terra llunya o pe'l mar;
aquesta, cerca a tot hora,
un ànima per aymar.

Vos sentiú dolsa anyoransa,
que s'esfumará algún jorn;
aquesta cerca una vida
qu'es vida de goig y dol.

Jo senyora, jo que callo!...
anyoro sens esperar;

un recó del cementiri
al meu aymant te guardat.

Allá vaig jo tots els dies
y una flor deixo hont ell es.

Allá ploro, allá m'anyoro.
Jo no puch véurel may més!

BLANCAFLOR

¡Ay companya, ma companya,
tu vius més trista que jo!

COMP. 1.^a

¡Ay senyora, ma senyora,
que ditxós deu ser qui es mort!

S'abrassan tot plorant al temps que la Com-
panya 2.ª se las mira sens darse conte just de
lo que'ls passa, y diu ab veu baixa:

COMP. 2.ª, per ella

Potser sí que soch ditxosa
no tenint a qui anyorar.

Pausa.

El mirarlas me fa pena
y'm don ganes de plorar.

Blancaflor y la compaya 2.ª se deixan anar
y quedan sens dir res mirant en terra.

COMP. 2.ª, per ella

Tornaré a dir la rondalla
per distréurem jo també.

A ellas

No ploreu. La marinada
ja s'aixeca! qué fresca es!

BLANCAFLOR, com presa d'un pressentiment
Marinada, marinada

qué m'en contes de la mar.
Marinada, marinada
dígam si ve'l meu galant.

Queda com ab conversa ab l'aire.

COMP. 2.^a

Desde dalt de son castell
mirant el riu
mirant el riu,
a les nines que s'hi banyen
lo senyor diu
mirant al riu:

La que a mi'm vulga estimar
jo n'hi daré
jo n'hi daré,
joyes riques y palaus
si es que'm vol bé
jo n'hi daré.

BLANCAFLOR, interrompent y ab gran fe com
parlant ab l'aire tot agenollantse.

Marinada, marinada,
marinada del meu cor,
si no m'enganyo, tu portes
esperansa a ma tristor.
Igual que cansó amorosa
per l'orella'm vas passant,
y'm parles d'alguna cosa
que no puch entendre clar.
Ton passar el cor m'alegra,
ton passar m'aixuga'ls ulls;
¿no has vist pas una galera
que s'acosta y ve de lluny?

COMP. 1.ª, alsantse mirant el mar.

Jo pe'l mar veig unes ombres
que crech que's van acostant.

BLANCAFLOR

¡Oh, marinada de l'ànima!
es cert? No m'has enganyat?

COMP. 2.ª, també aixecada y anantsen al fons mirant al mar.

Diría que son galeras.

Es veuen passar molt lluny galeres y naus.

COMP. 1.^a

Sí que ho semblan.

COMP. 2.^a

Sí que ho son.

COMP. 1.^a

Y s'acostan molt depressa;
¿no las veyeu, Blancaflor?

BLANCAFLOR, aixecada mirant el mar ab atenció.

- * Sí, veig fustes y veig naus,
y galeres més de trenta;
veig venir un galió
de las costas de Marsella.
El galió n'ha atracat
a la riva plena d'herba.
- * Ara en salta un mariner
que'l meu gran senyor s'assembla,
y s'atansa y ve corrents.

Ab gran alegria y molt neguit per part de
totes tres.

No estiguis trista, companya.

A la companya 1.^a

COMP. 1.ª, per ella

¡Ay qui com ella's trovés!

COMP. 2.ª, per ella

¡Ay, qui fos com ella aymada!

BLANCAFLOR

Gayrebé ja n'es aquí.

¡Ay, que no sé lo que'm passa!

En aquét moment se presenta el bon mari-
riner. Porta'ls cabells del cantó ahont la Blan-
caflor se trova, tots tirats endevant la cara
privan de véureseli be.

Blancaflor queda parada mirántsel y dup-
tant. Les dugues companyes més a primer
terme queden igualment parades formant
grupo. Blancaflor a la fi convensuda per ella
que no es el seu espós, diu molt trista.

Si no es ell, pobre de mi!

M'has enganyat; marinada. /

Blancaflor, com retornada de la decepció
que haurà motivat la deguda pausa.

BLANCAFLOR

* Mariner bon mariner,
Deu vos dó en la mar bonansa.
Haureu vist o conegut
el meu gran senyor en Fransa?
El de negre cabellera,
y'l mirar mitj trist y dols,
el de la cara escayenta
y el somris brullant d'amor.
Es ardit en la batalla
y es un ángel en la pau.
Son parlar sembla cantada
d'aucellets al despertar.

* Mariner bon mariner,
Deus vos dó en la mar bonansa,
si l'heu vist ó conegut,
parleumen d'ell, que m'agrada.
Y jo en premi vos faré
una banda d'or brodada;
* y si la seda'm manqués
per rematarne l'ofrena,
* brodaría ab mos cabells
perque fos més cosa meva.

COMP. 2.^a

Y el trevall no hi perderia;
mireuli la cabellera,
* que de l'or a sos cabells
no hi ha gayre diferencia.

BLANCAFLOR

* Mariner, bon mariner,
volgueu calmar ma frisansa.
Digueume si heu conegut
lo meu gran senyor en Fransa.

BON MARINER

* Sí, senyora que'l coneix

y d'ell vos porto comanda,
y el donárvosla'm sab greu,
perque veig com l'estimavau.

BLANCAFLOR, sobressaltada

¿Es qu'es mort per ma desgracia?
¿es que may més el veuré?

Se desmaya lentament, y el bon mariner la
pren a sos brassos.

COMP. 1.ª, sobressaltada

¡Ay Blancaflor se'ns desmaya!

BLANCAFLOR

* Mariner bon mariner!

Desmayantse del tot.

COMP. 2.^a

¿Qué habeu fet? s'es desmayada.

BON MARINER

Deixeula soleta ab mi
que jo porto prou bon bálсам
pera ferla torná en si.

COMP. 1.^a

Com ab vos podém deixarla
si no sabém qui sou vos?

BON MARINER

Jo soch son espós, companya,
que vull provar son amor.

Apartantse'ls cabells.

COMP. 1.^a

Si que ho sou no os coneixía
tapat així ab els cabells.

BON MARINER

Vull veurer tal com m'estima
sens saber que'm te aprop seu.

COMP. 2.ª, per ella

¡Son espós! quan ella ho sá piga.
¿No la retorna? ¿qué fa?

A la companya 1.^a

COMP. 1.^a

Guardeu qu'está desmayada.

COMP. 2.^a

¿Y el bálсам de que heu parlat?

Pausa.

BON MARINER, la besa suament
Jo't dó'l bálsam de l'amor,
que per qui viu d'esperansa
es bálsam retornador
dels desmayes de l'anyoransa.

Pausa.

Cura els llabis.

COMP. 1.^a

¿Marxém?

A la companya 2.^a

BON MARINER

No.

Are dorm la retonalla.
Conteu si ha parlat de mi,
quan en llunya terra estava.

COMP. 1.^a

Pocas voltas n'ha parlat
perque estava molt callada,
mes tot y no dihent res
ab la mirada en parlava.
N'es passada Blancaflor
sota l'arbre de la menta
moltas estonas brodant
per la filla de la Reyna.
Y al voltant de son callar
jo no se que hi volejava,
tot brodant mirava'l mar
y mirant al mar, cantava.
Cantava cansó confosa
que mitj somriure la feya
y derrera del somrís
una llágrima li queya.

COMP. 2.^a

Tot cantant, tot cantant
una llágrima li queya.

COMP. 1.^a

Tot cantant, tot cantant
y la mar anant mirant.

BON MARINER

¡Oh volguda Blancaflor
ma ben aymada senyora,
com bat content el meu cor,
teninhi tant a la vora.

Pausa. A elles.

La vostra fidelitat
la que ha servat mon amor,
deixéumela al menys pagar
ab aquet grapadet d'or.

Els ofereix una bossa.

COMP. 1.^a

Jo d'or no'n vull, caballer,
perque'l cor no's paga ab or,
pagueume si es cas resant
pe'l meu aymant que n'es mort.

COMP. 2.^a

Jo d'or no'n vull, caballer,
que no es paga pe'l cor meu.
Cerqueume un galant que m'aymi.
com a Blancaflor aymeu.

BON MARINER

Cumpliré, mes gentils dames,
vostres pagues cumpliré.

COMP. 1.^a, per ella tot anantsen.

¡Qué felissos!

COMP. 2.^a, igual

Com l'estima.

COMP. 1.^a

Deu vos quart, bon mariner.

Desapareixen saludant cortesment. Queda sol el bon mariner tenint en brassos a Blancaflor desmayada. Sota mateix de l'arbre y ab conte s'asseu posant el cap d'ella sobre sa espatlla. Diu mirantla:

Tant hermosa es com avans,
tant blanca y fina sa cara
no l'han marcida set anys
ni l'amor per mi l'hi manca.
No l'han marcida set anys

ni l'amor per mi l'hi manca,
l'ha servada com avants
de revéurem la esperansa,
y té rossos els cabells
com avans de jo deixarla,
y té com tenia avans
tant blanca y fina la cara.

Blancaflor entreobrint els ulls.

¿Obra'ls ulls? ma dolça vida
en fi en mos brassos te tinch.
No sab hont es.

Blancaflor alsa'l cap. El mira.

Ara'm mira,

ja mou el cap, ja somriu.

Blancaflor ja gayrebé retornada del desmay,
mira al mariner y diu recordant-les darreres
paraules que ha dit quan s'ha desmayat.

BLANCAFLOR

Y el donárvosla'm sab greu
perque veig com la estimavau.

Retornant més en si.

¿Hont es que'm trovo Deu meu?
Pobre de mi desgraciada!

Se posa a plorar dantse conte de tot. Pausa.
Per fi alsa'l cap y com mitj apartantlo del ma-
riner li diu plorant de nou.

* Mariner bon mariner,
Deu vos dó en la mar bonansa.
L'habeu vist o conegut
el meu gran senyor en Fransa?

BON MARINER

Si, senyora, que'l conech
y d'ell vos porto comanda.
Diu que os cerqueu aymador
qu'ell aymada n'es cercada.

BLANCA, sorpresa

¿Es ben cert lo que diheu
o es invent de vostra pensa?
Mariner no m'enganyeu
que no es de bona naixensa.

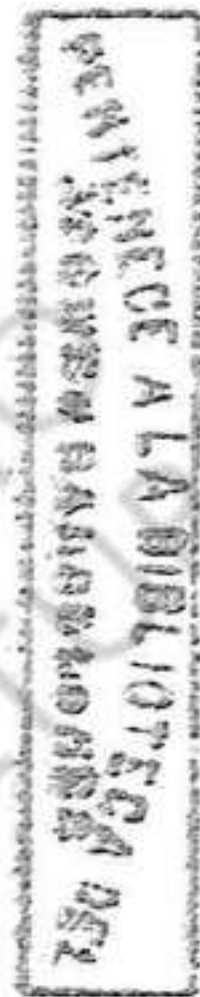
BON MARINER

Lo que us dich veritat es
y us la porto de comanda;

- * la filla del rey francés
per esposa li han donada.

BLANCAFLOR, ab marcat disgust

- * Oh! traïdor qui presa l'ha!
Malhaja qui l'ha donada,
que una dama com so jo
per altres sia deixada.
- * Mariner bon mariner,
ab eixes poques paraules
heu portat dins del cor meu
la fel del mon més amarga.
- * Mariner bon mariner,
digueume encar qu'es veritat,
per quan ho sábiga bé
passar la vida plorant.
El meu senyor m'ha oblidat.
ab set anys n'ha tingut prou
per d'una volta borrar
los seus juraments d'amor.
De les paraules somortes
que a cau d'orella'm digué
el jorn sant de nostres bodes
ni petit recort ne te.
Dels petons que va posarne
sobre mos llabis tremblants,
no s'en recorda ni pensa,
ni may més hi pensarà.
Y mentrestant Blancaflor
sota l'arbre de la menta,
tu refiat dels petons
y el parlar a cau d'orella,
que si la mar es pe'l mitj.
y es presenta un altre dama

l'amor per tu n'es finit
y't fa traició qui t'aymava.

Plora.

BON MARINER

Ben volguda Blancaflor,
no ho prengueu d'eixa manera.

BLANCAFLOR

Tant com el volia jo.

BON MARINER, per ell

Que'l bon Deu la beneixi.

A ella.

Penseu a més, ma senyora,
que vos ben poch hi perdeu.

Olvideulo d'una volta
com us ha olvidada ell.

No ploreu, per qui no plora;
tal volta's repensará
y a vostres plantes, senyora,
el perdó demanará.

No ploreu, jo us ho demano
perque us porto voluntat.

Vostres llágrimas me penan:
no ploreu, que tant se val.

Pausa.

BLANCAFLOR, com serenantse d'un cop.

¡Tant se val! teniu rahó!

¡Tant se val, es ben veritat!

La santa resignació
d'una volta m'ha abrasat!

* Set anys aqui l'he esperat
com a dona ben casada,
portant son recort gravat
cap al fons de la meva ánima.

* Set anys més l'esperaré
com a viudeta enviudada,
y'm treuré aquets vestits clars
per anar ben endolada.

* Si al cap de set anys no ve,

a monja seré ficada;
allá sempre resaré
per una vida extraviada.

- * Si al cap de set anys no ve
a monja seré ficada,
monjeta d'un monastir
que's nomena Santa Clara.

BON MARINER

- * No us fasseu monjeta, no
que'n foreu malaguanyada:
no us fasseu monjeta, no,
qu'encara teniu qui us ayma.

Pausa. Lo que ve será dit ab gran tendresa.
Ella s'ho escoltará sense ben sentirho com te-
nint el pensament fixat en son espós.

Mil voltas des que us he vist
he benehit la comanda
que tant aprop m'ha portat
de vostra bellesa tanta;
mil voltas he estat apunt
de dirvos lo que us dich ara,
mil voltas m'he repensat,
perque vergonya m'en dava.
No se qué porteu al rostre,
que la vista fa abaixar
y el més brau en la batalla
se sent prop vostre cobart...,
mes ara, ma gentil dama,
volgheu escoltar mon plor,
que us estimo y us venero,
que us adoro, Blancaflor.

Ella fa com qui ho sent pero ab greu é in-
diferencia.

No us fasseu monjeta, no,
que'n foreu malaguanyada
vivint hermosa com sou
dins de la celda tancada;
no us fasseu monjeta, no,

que sent com sou tant bonica,
a les altres del convent
la enveja despertariau,
y lo qu'ara es un sant lloch
un tros de mon devindria
mentres que jo en el portal
d'anyoransa'm moriria.

* No us fasseu monjeta, no,
qu'n foreu malaguanyada,
no us fasseu monjeta, no,
qu'encara teniu qui us ayma.

BLANCAFLOR

* Mariner bon mariner
retireu eixés paraules
que de res han de servir
per qui no vol escoltarles.

BON MARINER

Si ell a vos us fa traició
per qué teniu mirament?

BLANCAFLOR

Si ell me falta, no per xo
tinch de ferne jo igualment.

Si ell no'm vol l'estimo jo
y ara més que pas avants,
l'estimar un pecador

fa les ànimes més grans.

Amor tant sols hi tenia,
ara amor y compassió.

Cada bes que li guardava
s'ha tornat una oració.

BON MARINER

Si l'haguessiu vist, senyora,
tal com jo l'habia vist
de brasset ab sa estimada
entre prats verts y florits,
abrassat ab sa estimada
barrejantse sos cabells

per dessota la enramada
ahont refilen els aucells.
Si l'haguessiu vist, senyora,
alluyantse pe'l cami,
si are's besan, si no's besan,
y si besantse a la fi.

Blancaflor abaixa'l cap y plora.

A les hores, a les hores,
ben volguda Blancaflor,
no crech que monja us fasessiu,
ni llensessiu mon amor.

BLANCAFLOR

* Mariner bon mariner
estalvieu tantes paraules,
jo entraré en el monastir
qu'es nomena Santa Clara,
y allá de dia y de nit
sempre per ell pregaré
y per tot per hont jo passi
per tot arreu el veuré.
Dins la celda emblanquinada
jo'l veuré per les parets
a primera llum d'aubada
lo meu prech será per ell.
Un ris negre que d'ell guardo
del dia qu'es va embarcar,
en el llibre de pregaries
vull portarlo per senyal.
Dejunis y penitencies
per ell sempre oferiré
perque aqui baix no's condemni
y'ns trobém al cel després.

BON MARINER

* Jo d'ell un ris també'n porto
com també un anellet d'or,

Ho mostra.

de les mans va relliscarli

abrassant lo seu amor.
El cabell el vostre sembla
y l'anell ben just vos bé.

L'hi prova l'anell.

Si a cas ne voleu més probes
moltes més vos ne daré.

Blancaflor al reconéixer les prendes quedà
encar més abatuda.

BLANCAFLOR

Jo no vull qu'em deu més proves
perque cap falta m'en fan.
Jo viuré com dona honrada
mentres ell me va faltant,
y a cada pecat qu'ell fassi,
ab mon prech ple de fervor,
desd'el cel tot voltat d'àngels
l'absoldrà Nostre Senyor.
Que jo l'estimo y l'adoro,
que sempre l'estimaré,
y per més qu'ell m'avorreixi,
jo sempre l'hi voldré be.

BON MARINER, en esclat d'amor.

¡Oh benehida mil voltes,
benehida Blancaflor,
tu ets l'estel de benauransa
qu'il·lumines lo meu cor!

Apartantse'l ris y descobrintseli.

Déixam darte una abraçada
que ja no puch fingir més,
deixa que sobre tos llabis
ton marit estampí un bes.

L'abrassa.

BLANCAFLOR, sorpresa entre goig y éxtassis.

¿Qué veig? ¿Ets tu, vida meva?
mon senyor? lo meu aymant?
¿no es somni lo qu'ara'm passa?
ets tu l'espós adorat?

BON MARINER

Ma muller la muller bona,
ja estich cert de ton amor.

Abrassats.

BLANCAFLOR

Mon espós, l'ánima meva,
que t'estimo, qu'ets hermós!

Tot aixó en ple idili.

No'm deixis, vina aprop meu,

S'aixecan sempre junts.

a la vora't vull tenir
que ab set anys be prou sab Deu
quantas coses t'haig de dir.
Si les proves que volies
han aumentat ton amor,
jo beneheixo les proves
que t'ha donat lo meu cor.

- * Perdoni lo meu marit
si he mancat en cap paraula
quant la nova n'he sentit,
creyent cert qu'ell me faltava.

BON MARINER

- * Perdonim la meva esposa
del temps qu'a mi m'esperava,
perque com ella he sofert
les tristors de la anyoransa.

BLANCAFLOR

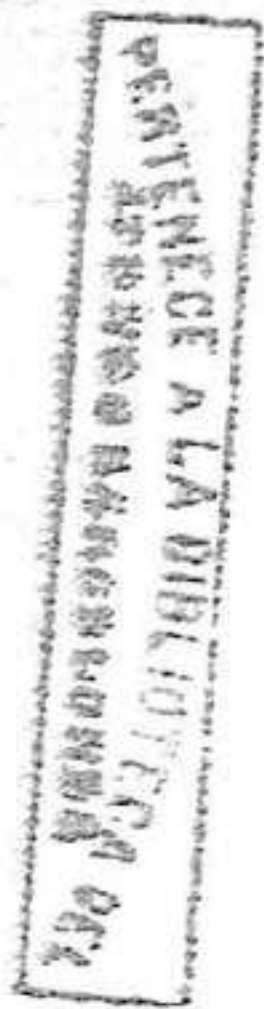
Perdoni lo meu marit
si n'he estada mal criada.

BON MARINER

Ben criada Blancaflor
de bon pare y bona mare.

BLANCAFLOR

Vida meva, vida meva
la videta del cor meu,
que be estich en els teu brassos
que be estich apropet teu.
Tot lo qu'ens volta somriu,

floreix l'arbre de la menta
y el petoneig de l'istiu
entre tots dos se barreija!
Els aucells están contents
de veurens ben abraçats,
refilan cansó amorosa
per ton retorn festejar.

Se senten aucellets.

BON MARINER

Aném vida meva
aném al palau,
vull veure la cambra
guarnida de blau:
la cambra que parla
dels nostres amors,
aném y guarnimla
ben plena de flors.
De rosetas blanques
et faré voltar
com si fossis santa
dintre del altar;
de genolls en terra
jo m'hi posaré
y ab prechs amorosos
oració't faré.

Si, videta meva
aném al palau,
aném a la cambra
guarnida de blau.

BLANCAFLOR

Si rosas em poses
a tot el voltant,
clavellines blanques
jo't faré posar.
Si tu t'agenolles
igual jo'n faré.
y tal com em resis

a tu't resaré.
Les flors y les eures
desde'l finestral,
veurás com floreixen
y pujan fins dalt;
y jo a cau d'orella
si estém abrassats
d'una'altra florida
parlaré més tart.
Y tindrem per sempre
el viure ditxós,

Se sent molt lluny la cansó.

y si hem de morirnos
morirnos tots dos.

BON MARINER

Aném vida meva,
aném al palau

BLANCAFLOR

Aném a la cambra
guarnida de blau.

Comensan a caminar sempre junts, y ab pas molt pausat y somniador. Mentres van caminant, la cansó, que aquet cop ve del costat oposat, va acostantse poch a poch. Al mateix temps, la escena s'emboyra pausadament, y com més s'acosta la cansó més se confon tot. Blancaflor y el Mariner ja's trovan quasi a punt d'entrar y's veuhen confosos quant diuhen al temps que la cansó se va acostant més.

BLANCAFLOR

Al véuret tant de la vora
fins tinch ganes de plorar,
es tant lo be que m'hi trobo
que potser no durará.

BON MARINER

No hi pensis ab tals tristeses
pensa ab ara mon amor.

BLANCAFLOR

Tens rahó. Pensém ab are.

Caminan.

BON MARINER
Qué t'estimo Blancaflor!

Desapareixen.

La cansó ja quasi es a la escena que de mica en mica pren el mateix aspecte del comensament, pero ab llum de clar de lluna. Transformada qu'está aixis passa el grupo, compost dels mateixos pagesos del principi, quasi formats com aleshores, carregats d'herba y algun sach ple, que es vegi que tornan del trevall. Passan cantant les estrofes que s'indican en lo lloc h convenient y al ser a mitja escena el xicot, més aparellat de lo que anavan avans ab la xicota, diu mentres els altres cantan:

XICOT, ab carinyo

¿Ja t'ha passat?

XICOTA

Y sí que m'ha passat, et creus que soch com tu?

XICOT

¿Qué vols dir?

XICOTA

Ja veurás un altre dia.

XICOT

¿Qué farás? res no farás.

Dantli un copet ab un brinch d'herba.

XICOTA, dantli una empenta.

Estigas ¿sents? Pare!

Cridant.

EL VELL, de lluny

Qué....

XICOTA

El Cisco'm pega.

EL VELL, de dintre

Quin mal te deu fer...

Els dos joves que son els penúltims d'entrar, ho fan tot seguint la conversa d'una manera confosa y que encar se sent quan ja son dins. La cansó's va perdent. A la escena hi han quedat els dos bailets entretinguts. Un diu tot d'un cop deixant el cistell a terra y ajupintse:

BAILET

¿Ma Falet!

FALET

¿Qué?

BAILET

Una cuca de llumaneta.

Agafa el cistell y s'en va corrents.

FALET, corrent darrera d'ell.

Démala.

BAILET

De dins—ja no's veuhen.

Jo no.

Se perden les seves veus. La escena sola
completament. La cansó s'allunya molt...
més... més... quasi no se sent.

MINISTERIO
DE CULTURA

S'ABAIXA LA CORTINA

Blancaflor

Lletra de la cansó popular

- o Estava la Blancaflor
sota l'arbre de la menta
ne brodava un camison
per la filla de la reyna;
- 1 lo camison n'era d'or,
de seda'l brodava ella,
quan la seda li mancava
posa de sa cabellera,
de sa cabellera al or
no hi ha molta diferencia.
- 2 Alsa'ls ulls y veu la mar,
veu venir fustas y naus
y galeras més de trenta,
veu venir un mariner
que'l seu gran senyor li sembla:
- 3 —Mariner, bon mariner
Deu vos dó en la mar bonansa
¿havéu vist o conegut
lo meu gran senyor en Fransa?
- 4 Si, senyora, que'l coneix
y d'ell li porto comanda;
diu que's cerqui un aymador
qu'ell aymada s'es cercada;
la filla del rey francés
per esposa li han donada.

- 5 —Be n'haja qui presa l'ha
mal haja qui l'ha donada!
que una dama com so jo
per altres sia deixada!
Set anyadas l'he esperat
com a dona ben casada
y altre set l'esperaré
com a viudeta enviudada;
si al cap de set anys no ve
a monja seré ficada,
monjeta d'un monastir
que's anomena Santa Clara.
- 6 No us fasseu monjeta no,
que'n foreu malaguanyada;
no os fasseu monjeta, no,
qu'encara teniu qui us ayma,
- 7 Veuse aqui un anellet d'or
del dia que'ns embarcárem. —
Dient aixó'l seu marit
li va doná una abrassada.
- 8 —Perdoni lo meu marit
si he faltat en cap paraula.
—Perdoni la meva esposa
del temps que a mi m'esperava.
- 9 —Perdoni lo meu marit
si n'he estada mal criada.
—Ben criada Blancaflor
de bon pare y bona mare.

La melodia d'aquesta cansó, qu'es molt coneguda, pot veures en el *Cançoner popular*
d'en Capmany

Els vestits

Aquet es un punt molt delicat en aquet determinat cas, y ho es més, atés el meu modo de sentirlo.

Fou una de les coses que més va promóurer les rialles de la major part d'espectadors de aquella nit; no's podien avenir ab el meu criteri.

Tractantse d'una cansó feta obra plástica, y donant com motiu inicial y de solució final el cant dels pagesos, o siga desenrotllantla seguint el procés imaginatiu d'aquells que la cantan, va semblarme del tot equívoch vestir els personatjes llegendaris reflectant una determinada época històrica (que la mateixa cansó comensa per no reflectar d'un modo precís.) Va semblarme també d'una alta llògica, tractar de representarme com deuen ser els *cavallers* y les *dames* que's logran imaginar la nostra gent del camp quina cultura no va més enllá de les emocions rebudes ab la ignocencia del que viu habituat als esplendors de natura, sens dalshi el just valer que tenen; dels qu'es moren a dos passos d'hont han nascut, dels que no concebeixen altre historia que la que va més enllá de 50 anys.

Cavallers y dames, deuen ser per ells una mena de gent que va *mudada*, pero aquet *anar mudat* (me deya jo) deu forsosament basarse ab ells mateixos. La suprema riquesa que ha enlluernat sa tafaneria, no passarà més enllá de les casulles blanques y daurades, d'un joyell trobat dintre una caixa o calaixera, entre gra esbarriat y sedes rebregades que *potser eran de l'avia*. Han vist Sants en l'altar y en sos somnis han potser aspirat a fer tant goig com un Sant *Miquel Arcangel*, sense que tot plegat els esborrés del cap la robeta nova qu'es per ells la suprema y real riquesa y gentil elegancia de tots els temps.

Aixó va fer que resolgués vestir aquells personatjes, barreja de Sant o Mare de Deu vestida acampanada, ab arrecadesde *pagesa rica* ab mantellines blanques que essent del si-gle XVIII recordessin no obstant les siluetes dels tocats del XVI, mistificant barretines y esclavines de pasturatje ab sedes y velluts, calsant espadenyas de teixit de plata y d'or les betes, donant al tot plegat el misteri del reflex y el gronxament d'una evocació *naïve* que jo creya y crech encar avay transcendent y fins educadora.

Ordre qu'es deu seguir per cantar la cansó

al comensar y al acabar l'obra

Al comensar

De lluny tral-lejada per la dona.

Estrofa n.º 0 cantada per la dona al interior dreta, molt lluny.

- » » 1 » » l'home mateix costat prop de sortir.
- » » 2 » » la dona ja en escena després d'haver comensat a aparéixer el grup y mentres acaban de sortir tots.
- » » 3 » » la dona ja aprop de desaparéixer.
- » » 4 » » l'home ja un cop dins (esquerra) mentres el grupo va entrant.
- » » 5 » » la dona molt, pero molt lluny, quan ja l'escena queda sola.

Al acabar

Estrofa n.º 6 cantada per l'home més aprop.

- » » 7 » » ja en escena mentres surten tots.
- » » 8 » » y resposta per la dona mentres passen.
- » » 9 lo mateix prop de desaparéixer y mentres ho fa junt ab els altres.

A dintre's repeteix la estrofa n.º 0 per l'home y la dona respostes per tots (chor interior) y armonisada. Aixó molt, pero molt lluny.

NOTA. — Els asterisques qu'es troben en el transcurs del diálech, serveixen pera marcar lo que pertany al text popular.

INDEX

	<u>PLANES</u>
I.—La gent de mas Aulet, novela, per Joaquim Ruyra.	V
II.—Eglogues modernes, per Joseph Pijoan.	XI
III.—Com hom se pren guarda en est mon, quals coses son beles ne quals son leges, per Ramón Lull, glosari de M. Obrador Bennassar.	XVI
IV.—Torquato Tasso.—Tragedia de Goethe.—Fragment traduït per Joseph Leonart.	XXI
V.—Diálechs de Lluçia, traduïts per Joan Llongueras.	XXIX
VI.—Sauro! per Aufrèd Rottner.	XXXIII
VII.—Idili, per R. Serra y Pagés.	XXXV
VIII.—Lieds, de Tristan Klingsor, traducció de E. Guanyabens.	XLI
IX.—Hivernal. — Fidelitat. — «Mater dolorosa.» — Hores d'absència. — L'aymada canta (ab música), per Joan Llongueras.	XLII
X.—Les serps d'or, per Alexandre de Riquer.	LVI
XI.—Amoroses, per Joseph Leonart.	LIX
XII.—L'Enamorat, per Félix Escalas.	LXI
XIII.—L'Amor.—Tot cantant, cantant cançons.—Flor de Romaní, per Emilia Sureda.	LXII
XIV.—Els perfums volan al cel, poesia d'Alexandre de Riquer, música de Joan Llongueras.	LXVI
XV.—Dedicatòria del «Enrich d'Ofterdingen» de Novalis, traducció.—Haydé.—Diades d'amor, per Joan Maragall.	LXVIII
XVI.—Lo Casament, cansó popular, tramesa per Joseph Carner.	LXXIII
XVII.—Germanor, per Maria Antonia Salvá.	LXXV
XVIII.—La minyona de Solsona, cansó popular, tramesa per Joan Llongueras.	LXXVIII
XIX.—Goigs de Santa Maria Magdalena, per Mn. Miquel Costa y Llobera.	LXXXI
XX.—Blancaflor, per Adrià Gual.	LXXXV